

ส่วนที่ ๓

สิทธิของคนพิการ

สิทธิของคนพิการได้รับการรับรองไว้ในระดับสากลอย่างชัดเจนในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ ทั้งในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ค.ศ. ๑๙๖๖ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ. ๒๐๐๕ อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ กฎมาตรฐานว่าด้วยการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คนพิการ องค์การสหประชาชาติ พ.ศ. ๒๕๓๗ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. ๑๙๗๕ และปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการทางสติปัญญา ค.ศ. ๑๙๗๑

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)) มีการกล่าวถึงลักษณะ “ความพิการ” และขอบเขตของ “การเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความพิการ” ไว้ ประเทศไทยจึงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีทั่วไปในอนุสัญญาข้อ ๔ ที่ต้องออกมาตรการทางกฎหมายและดำเนินการตามมาตรการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมาย กฎระเบียบ จารีตประเพณีและทางปฏิบัติที่มีอยู่ซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ และในอนุสัญญา ข้อ ๕ ความเท่าเทียมกันและการไม่เลือกปฏิบัติ ได้กำหนดให้รัฐภาคีห้ามการเลือกปฏิบัติทั้งปวงเพราะเหตุแห่งความพิการและประกันให้คนพิการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิผลจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุทั้งปวง และเพื่อเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมและขจัดการเลือกปฏิบัติ อนุสัญญาดังกล่าวยังกำหนดให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อประกันว่าจะจัดให้มีการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล ทั้งนี้ อนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดไว้ในข้อ ๑ ว่า คนพิการ (persons with disabilities) หมายความว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือทางประสาทสัมผัสในระยะยาว ซึ่งเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอุปสรรคนานัปการ จะกีดขวางการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ” ไว้ว่า หมายถึง ความแตกต่าง การกีดกัน หรือการจำกัดบนพื้นฐานของความพิการซึ่งมีความมุ่งประสงค์หรือส่งผลให้เป็นการเสื่อมเสียหรือทำให้ไร้ผลซึ่งการยอมรับ การอุปถัมภ์ หรือการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเป็นพลเมือง หรือด้านอื่น รวมถึงการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิเสธการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล และได้กำหนดนิยามของคำว่า “การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล” ไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงที่จำเป็นและเหมาะสมโดยไม่ก่อให้เกิดภาระอันเกินสมควรหรือเกินสัดส่วน เฉพาะในกรณีที่จำเป็น เพื่อประกันว่าคนพิการได้อุปถัมภ์และใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

สำหรับกฎหมายภายในประเทศนั้น สิทธิของคนพิการได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองไว้ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้” ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันว่าสิทธิของคนพิการจะได้รับการคุ้มครองโดยไม่มี การเลือกปฏิบัติ นอกจากการรับรองสิทธิของคนพิการในลักษณะเป็นการทั่วไปดังกล่าวแล้ว ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติได้มีบทบัญญัติที่ให้การรับรองสิทธิของคนพิการด้านต่าง ๆ อีกหลายด้าน ดังจะได้กล่าวต่อไป

๓.๑ สิทธิของคนพิการในด้านการศึกษา

คนถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศซึ่งต้องได้รับการพัฒนา การจะพัฒนาคนต้องพัฒนาที่การศึกษา หากคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพแล้ว การพัฒนาอย่างอื่นย่อมเป็นไปได้โดยง่าย คนพิการก็เป็นทรัพยากรบุคคลของสังคมเช่นกันที่ต้องได้รับการศึกษา หากได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ ย่อมทำให้คนพิการมีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเอง ดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ รวมตลอดถึงพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป

สิทธิของคนพิการได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้” เป็นหลักการคุ้มครองสิทธิของคนพิการโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยในเรื่องการศึกษาของคนพิการที่กฎหมายให้การรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙^๕ กำหนดเป็นหลักการว่าสิทธิของคนพิการต้องได้รับสิทธิในการศึกษาและการสนับสนุนจากรัฐโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของคนพิการให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยการให้บริการช่วยเหลือในระยะเริ่มแรกหรือแรกพบความพิการ ให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันโดยยึดหลักการศึกษาเพื่อปวงชน (education for all) ซึ่งนอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้วยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคนพิการที่จะได้ศึกษาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

^๕มาตรา ๔๙ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
๒. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑
๓. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ๒๕๕๐
๔. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒
๕. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒
๖. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒
๗. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน การจัดทำรายงานสถานะการเงิน และการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒
๘. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตราและรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ
๙. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาคนพิการว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒
๑๐. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตราและรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา
๑๑. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒
๑๒. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาคนพิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒
๑๓. ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตรารวบรวมเงินและรายการค่าใช้จ่ายที่กองทุนให้การสนับสนุนเพื่อดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ
๑๔. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยการบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว สามารถจำแนกสิทธิของคนพิการในด้านการศึกษาได้ ดังนี้

(๑) สิทธิได้รับการศึกษา

สิทธิในการได้รับการศึกษาของบุคคลทั่วไปนั้น รัฐต้องจัดให้แก่บุคคลคือการศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งคนพิการก็ได้รับสิทธิเช่นเดียวกันตาม มาตรา ๔๙ ที่บัญญัติว่า สิทธิของคนพิการต้องได้รับสิทธิในการศึกษาและการสนับสนุนจากรัฐ โดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น ดังนั้น สิทธิของคนพิการในการได้รับการศึกษาย่อมต้องทัดเทียมกับบุคคล ทั่วไปด้วยเช่นกัน กล่าวคือต้องได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี อย่างไรก็ตาม มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาของ คนพิการไว้มากกว่าบุคคลทั่วไปว่า คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิต แม้ว่าสิทธิได้รับการศึกษาของบุคคลทั่วไปจะได้รับการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่ก็จะมีสิทธิเพียงสิบสองปีเท่านั้น แต่สำหรับคนพิการแล้วได้รับสิทธิทางการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต

(๑.๑) ระยะเวลาในการศึกษา การให้สิทธิแก่คนพิการในการศึกษาตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการไปจนตลอดชีวิตนั้น เนื่องมาจากความพิการอาจมีได้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดก็ได้ ความพิการอาจปรากฏขึ้นในภายหลังหรือเกิดจากอุบัติเหตุอันทำให้บุคคลทุพพลภาพหรือพิการได้ จึงมีความจำเป็นให้บุคคลที่พิการได้รับการศึกษาตามสภาพร่างกายและสติปัญญาที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเองและอยู่ในสังคมได้

แม้ว่าความพิการจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลนั้นสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ไม่ว่าจะในระดับใด แต่หากความพิการที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเหตุให้คนพิการไม่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถตามที่ได้ศึกษามาประกอบอาชีพแล้ว คนพิการนั้นก็สมควรได้รับการศึกษาที่เหมาะสม กับความพิการเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองได้ เช่น คนในวัยทำงานประสบอุบัติเหตุทำให้ตาบอด ไม่สามารถอ่านหนังสือได้อีกต่อไป ทำให้ประกอบอาชีพเดิมไม่ได้ ต้องเรียนภาษาเบรลล์ เพื่อให้ กลับมาอ่านหนังสือได้

(๑.๒) ค่าใช้จ่ายในการศึกษา การใช้สิทธิในการเข้ารับการศึกษาของคนพิการไม่ต้อง เสียค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่เกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต ไม่ว่าคนพิการจะ เข้ารับการศึกษาตามสิทธิที่ตนมีเมื่อใดตลอดระยะเวลาการศึกษาย่อมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา นั้น ค่าใช้จ่ายในการศึกษาในเบื้องต้นคนพิการย่อมได้รับสิทธิอย่างบุคคลทั่วไป เช่น ค่าเทอม ค่าอุปกรณ์การศึกษา (หนังสือ สมุด ปากกา ดินสอ ฯลฯ) ค่าชุดนักเรียน กระเป๋า รองเท้า รวมไปถึง คอมพิวเตอร์พกพา (tablet) สำหรับนักเรียน ป.๑ ทั้งนี้ อาจต้องมีอุปกรณ์เสริมที่เหมาะสมกับ การใช้งานตามสภาพความพิการของผู้เรียนด้วย

การจัดการศึกษาในปัจจุบันรัฐบาลให้การอุดหนุนการศึกษาให้นักเรียนได้ เรียนฟรีตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการายการ พื้นฐาน ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นรายการสนับสนุนที่จัดให้แก่เด็กนักเรียนทุกคนโดยไม่มีทางเลือก ปฏิบัติ ดังนั้น นักเรียนที่เป็นคนพิการย่อมได้รับสิทธิดังที่กล่าวมาแล้วเท่าเทียมกับนักเรียนทั่วไปด้วย เช่นกัน ซึ่งในการสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการรัฐให้การสนับสนุนในจำนวนที่สูงกว่า นักเรียนทั่วไปด้วย

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการตามภารกิจของสถานศึกษานั้น โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เมื่อรัฐให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนทุกคนแล้ว และสำหรับคนพิการก็มีการสนับสนุนเป็นพิเศษมากกว่านักเรียนทั่วไปแล้ว สถานศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาไม่สามารถปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาได้

ระดับอาชีวศึกษา ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีหน้าที่จัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการตามภารกิจของสถานศึกษานั้น โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีสิทธิได้รับการอุดหนุนทางการศึกษา ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตราและรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

๑) คนพิการที่เข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนต้องมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๒) หลักสูตรที่เข้าศึกษาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือหลักสูตรปริญญาตรี สายเทคโนโลยีและปฏิบัติการ

๓) ผู้นั้นต้องไม่เคยได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือหลักสูตรปริญญาตรีมาก่อน เว้นแต่ผู้ที่เคยได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีสิทธิได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาตรี

อย่างไรก็ดี หากคนพิการที่เข้ารับการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาไม่อยู่ในเกณฑ์ที่สถานศึกษามีสิทธิได้รับการอุดหนุนตามเกณฑ์ข้างต้น ก็ไม่เป็นเหตุให้สถานศึกษาปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาได้ ซึ่งสถานศึกษาอาจขอรับการสนับสนุนจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนั้นจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาคนพิการก็ได้ หรือคนพิการอาจเข้ารับการศึกษาโดยออกค่าใช้จ่ายเองก็ได้

ระดับอุดมศึกษา ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้ให้สถาบันอุดมศึกษาในทุกสังกัดมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสมโดยให้คำนึงถึงประเภทของความพิการด้วย สถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษามีสิทธิได้รับการอุดหนุนตาม ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดอัตราและรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา โดยมีเงื่อนไขดังนี้

๑) คนพิการที่เข้ารับการศึกษาในสถาบันที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนต้องมีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๒) หลักสูตรที่เข้าศึกษาไม่สูงกว่าระดับปริญญาตรี

๓) ผู้นั้นต้องไม่เคยได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศนี้ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีมาก่อน

อย่างไรก็ดี หากคนพิการที่เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่อยู่ในเกณฑ์ที่สถานศึกษามีสิทธิได้รับการอุดหนุนตามเกณฑ์ข้างต้น ก็ไม่เป็นเหตุให้สถานศึกษาปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาได้ ซึ่งสถานศึกษาอาจขอรับการสนับสนุนจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนั้น จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาคนพิการก็ได้ หรือคนพิการอาจเข้ารับการศึกษ โดยออกค่าใช้จ่ายเองก็ได้

(๒) สิทธิได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม

ความพิการของบุคคลเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งในการศึกษา ดังนั้น ในการจัดการศึกษาของคนพิการต้องให้คนพิการได้รับการศึกษาตามความเหมาะสมของสภาพความพิการของแต่ละบุคคล คนพิการมีสิทธิที่จะเลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา ตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น ๆ

(๒.๑) สถานศึกษา คนพิการมีสิทธิเลือกสถานศึกษาได้ตามความเหมาะสมกับสภาพความพิการ โดยมีสถานศึกษาให้เลือกหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนร่วม^๖ ในสถานศึกษาปกติ สถานศึกษาเฉพาะความพิการ^๗ ด้านต่าง ๆ ทั้งประจำและไปกลับ ศูนย์การศึกษาพิเศษ^๘ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ^๙

(๒.๒) ระบบการศึกษา นอกจากสถานศึกษาที่คนพิการมีสิทธิเลือกได้แล้ว ระบบการศึกษา คนพิการก็มีสิทธิที่จะเลือกเรียนในระบบการศึกษาใดก็ได้ที่เหมาะสมกับความสามารถและสภาพความพิการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒.๓) ระดับการศึกษา คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการไปจนตลอดชีวิต โดยไม่จำกัดระดับการศึกษา คนพิการเริ่มต้นศึกษาได้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ การศึกษาระดับปฐมวัย ระดับประถม ระดับมัธยม อาชีวศึกษา จนกระทั่งระดับอุดมศึกษา หรือจะเข้าศึกษาหลักสูตรระยะสั้นกับการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยก็ได้

(๒.๔) แผนการจัดการศึกษา ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต้องมีแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเฉพาะราย เรียกว่า “แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล”^{๑๐}

^๖ การเรียนร่วม หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลายหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

^๗ สถานศึกษาเฉพาะความพิการ หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไปกลับ และรับบริการที่บ้าน

^๘ ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

^๙ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการโดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการโรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันทางสังคมอื่น เป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น

^{๑๐} แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความพิการ ความสามารถในการเรียนรู้ ความถนัด การดำรงชีวิต และการนำวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” มาตรา ๒๔ (๑) บัญญัติว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้จะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล” และมาตรา ๑๐ วรรคสาม ประกอบกับข้อ ๓ (๒) ของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่บัญญัติว่า คนพิการที่ประสงค์จะขอรับเงินอุดหนุน ขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อ มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการประเภทต่าง ๆ ต้องได้รับการจัดการศึกษาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและระดับความสามารถของผู้เรียน โดยจัดทำเป็น “แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล” (Individualized Education Program : IEP) เนื่องจากคนพิการย่อมมีความสามารถไม่ทัดเทียมกับคนปกติ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรปกติจึงใช้กับคนพิการบางประเภทไม่ได้ เช่น ผู้พิการทางสายตาก็ไม่อาจเรียนวิชาศิลปะ ผู้พิการทางการได้ยินก็ไม่อาจเรียนวิชาดนตรี คนพิการที่เข้ารับการศึกษาที่มีความพิการ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับช่วยเหลือในการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้น การศึกษาของคนพิการแต่ละคนจำเป็นต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับคนพิการทุก ๆ ที่เข้ารับการศึกษา รายละเอียดในแผนจะต้องประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆ ตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งจะเป็ข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีต้ององค์ประกอบและรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป

๒. ข้อมูลด้านการศึกษา

๓. การวางแผนการจัดการศึกษา

๔. ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด

ทางการศึกษา

๕. คณะกรรมการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

๖. ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้เรียน

(๓) สิทธิได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนอกจากจะให้คนพิการได้รับโอกาสในการศึกษาที่เท่าเทียมกับคนปกติทั่วไปแล้ว ในการจัดการศึกษาก็ต้องมีมาตรฐานและมีคุณภาพที่เหมาะสมด้วย ทั้งนี้ รัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทำหน้าที่เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินและการทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้อง

กับความต้องกรจำเป็นพิเศษของคนพิการ โดยมีสำนักงานบริการงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบงานการศึกษาสำหรับคนพิการเป็นการเฉพาะอีกด้วย

นอกจากนี้ ในด้านบุคคลกรที่จะช่วยเหลือ ดูแลคนพิการก็มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเป็นการเฉพาะ เพราะคนพิการต้องการดูแลและความช่วยเหลือเป็นพิเศษกว่าคนปกติ ในการพัฒนาองค์ความรู้ ตลอดถึงการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่ให้การศึกษสำหรับคนพิการ เพื่อที่ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเหล่านั้นจะได้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ให้การศึกษสำหรับคนพิการ^{๑๑} ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเรื่อง หลักเกณฑ์การให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นหลักประกันได้ว่าคนพิการจะได้รับการศึกษาอย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพ

(๔) สิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา

การในการเข้าถึงการศึกษาของคนพิการ คนพิการจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเข้าถึงการศึกษาได้เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป อันเนื่องมาจากความพิการซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของคนพิการ ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างบุคคลทั่วไป เช่น คนพิการตาบอดไม่สามารถอ่านหนังสือได้ การเรียนหนังสือต้องอาศัยอักษรเบรลล์ (Braille) เครื่องบันทึกเทป หรือหูฟัง คนพิการทางการได้ยินก็ต้องการล่ามภาษามือ เป็นต้น อุปกรณ์หรือสิ่งช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐต้องจัดให้คนพิการมีหรือใช้ได้ตามความจำเป็นของแต่ละบุคคลจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลปกติ

(๔.๑) การยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการศึกษามีหลายประเภท บางประเภทเมื่อคนพิการใช้แล้วก็ยังสามารถส่งต่อให้คนพิการอื่นได้ใช้ต่อไปได้ สิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาประเภทนี้จึงให้คนพิการได้ยืมใช้ได้ตามความจำเป็น เมื่อใช้เสร็จแล้วหรือเมื่อสำเร็จการศึกษาก็จะต้องคืนให้คนพิการอื่นได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษานั้นต่อไปได้ รายการสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาที่จัดไว้สำหรับคนพิการได้ยืมกำหนดไว้ใน บัญชี ก แนบท้ายกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐

(๔.๒) การจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก คนพิการที่มีความบกพร่องด้านร่างกายไม่ว่าส่วนใดจำเป็นต้องมีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมให้มีความสามารถในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตได้อย่างคนปกติทั่วไป สิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างก็เป็นของใช้ส่วนตัวเฉพาะบุคคลไม่สามารถใช้ร่วมกับบุคคลอื่นได้ เช่น ขาเทียม เครื่องช่วยฟัง แก้วอ้อเลื่อน ฯลฯ ซึ่งเป็นของใช้ประจำตัวสำหรับคนพิการ ของเหล่านี้ไม่อาจจัดให้ยืมได้ ต้องจัดซื้อให้เฉพาะคนพิการแต่ละรายไปในการจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกนี้ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิ

^{๑๑}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่อง การตีความมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ (เรื่องเสร็จที่ ๕๑๑/๒๕๕๒)

ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้คนพิการมีสิทธิขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาได้ โดยสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการทางการศึกษา ตามบัญชี ก และบัญชี ค เป็นรายการที่ให้อืมหรือหากไม่มีให้อืมก็สามารถยืมเงินเพื่อจัดซื้อมาได้

(๔.๓) ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อทางการศึกษาที่จำเป็นต่อคนพิการแล้ว คนพิการบางคนก็จำเป็นต้องความช่วยเหลืออื่น เพื่อเข้าถึงการศึกษาได้เท่าเทียมกับบุคคลอื่น กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดรายการบริการช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาไว้ในตามบัญชี ค เช่น การสอนเสริม การจด คำบรรยาย กิจกรรมบำบัด พี่เลี้ยงและผู้ช่วยเหลือ ฯลฯ คนพิการขอรับได้ตามความจำเป็นตามที่ กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

การจำกัดสิทธิหรือกีดกันไม่ให้ผู้พิการได้รับการศึกษาตามสิทธิที่กฎหมายรับรอง กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ได้กำหนดเป็นมาตรฐานการให้สิทธิแก่คนพิการ ให้เข้าถึงการศึกษาและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการให้ได้รับการศึกษาตามสิทธิของคนพิการที่จะ ได้รับ ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดที่เป็นอุปสรรค กีดกัน หรือเลือกปฏิบัติต่อคนพิการไม่ให้ได้รับสิทธิ ทางการศึกษา

สิทธิได้รับการศึกษา พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติถึงสิทธิของคนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ จนตลอดชีวิต ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็เป็นบทบังคับขั้นต้นว่าเด็กทุกคน ที่มีอายุ ๗ ปีจะต้องเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา ผู้ปกครองที่ไม่ส่งเด็กเข้าเรียนมีโทษตามกฎหมาย ดังกล่าว สำหรับเด็กที่พิการ ให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา จัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือ หูพลาภาพ หรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มี ความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น เพื่อประกันโอกาสและ ความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ

๓.๒ สิทธิของคนพิการในด้านการจ้างงาน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)) ได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำของคนพิการว่า ให้รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการในการทำงานบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลธรรมดาทั่วไป สิทธิในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยการทำงานที่ตนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกโดยอิสระ และได้รับการยอมรับในตลาดแรงงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เปิดกว้างในการทำงานร่วมกัน และคนพิการสามารถเข้าถึงได้ การกำหนดเงื่อนไขในการคัดเลือกบุคคล การจ้างงาน ความต่อเนื่อง ความก้าวหน้าในอาชีพ และสภาพการทำงานที่ถูกละเลยและปลอดภัย การคุ้มครองสิทธิของคนพิการที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น การทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงโปรแกรมแนะแนวอาชีพ บริการจัดหางานและการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น นอกจากนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization (ILO)) ซึ่งรับผิดชอบอนุสัญญาที่ ๑๕๙ ค.ศ. ๑๙๘๓ ว่าด้วยการฟื้นฟูอาชีพและการจ้างงาน (คนพิการ) มีสาระสำคัญโดยกำหนดให้รัฐบาลต้องดำเนินการเพื่อให้มีหรือปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ตลอดจนการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้คนพิการได้กลับเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมอย่างเสมอภาค ได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและการมีงานทำได้ เน้นย้ำถึงสิทธิและความเสมอภาคด้านการจ้างงานคนพิการ กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่รัฐพึงทำสำหรับคนพิการ โดยประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาดังกล่าวฉบับนี้และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการในด้านการจ้างงาน ดังนี้

มาตรา ๓๐^{๑๒} มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติแก่บุคคลที่มีความแตกต่างกัน เพราะรัฐมีหน้าที่ในการขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น โดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเป็นหลักการสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ได้เพิ่มความคุ้มครองในมาตรานี้ให้รวมถึงการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีความพิการด้วย

^{๑๒} มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๔๓^{๓๓} มีเจตนารมณ์เพื่อประกันเสรีภาพในการประกอบอาชีพ เพราะบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรืออาชีพ รวมทั้งเสรีภาพในการแข่งขันทางธุรกิจอย่างเป็นธรรม รัฐจะจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรืออาชีพไม่ได้ เว้นแต่เพื่อรักษาความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะที่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้เท่านั้น

มาตรา ๔๔^{๓๔} มีเจตนารมณ์เพื่อประกันความปลอดภัย สวัสดิภาพ และการดำรงชีพของคนทำงาน ผู้ทำงานหรือใช้แรงงานย่อมมีสิทธิได้รับความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงานจากนายจ้างโดยรัฐสนับสนุน รวมทั้งมีสิทธิได้รับหลักประกันในการดำรงชีพโดยการประกันตนเองกับบริษัทประกันภัยหรือประกันตนเองโดยรัฐมีส่วนร่วมหรือนายจ้างจัดให้ แล้วแต่กรณี ซึ่งหลักประกันความปลอดภัย สวัสดิภาพ และความมั่นคงในการดำรงชีพผู้ใช้แรงงานบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้เป็นครั้งแรก

กฎหมายที่กำหนดสิทธิของคนพิการในด้านการจ้างงานมี ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๙๙) พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๕๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๔

๔. กฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔

๕. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๘๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔) ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร

๖. ประกาศกระทรวงแรงงานเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพการให้บริการที่มีมาตรฐานการคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ

๗. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๓๓}มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดขวางไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

^{๓๔}มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๘. ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอายุัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๒

๙. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว สามารถจำแนกสิทธิของคนพิการในด้านการจ้างงานได้ ดังนี้

(๑) สิทธิได้รับการประกอบกิจการและการประกอบอาชีพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๓ ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ คนพิการจึงย่อมมีสิทธิในการประกอบกิจการและการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับคนปกติธรรมดาทั่วไป และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐ (๓) ว่าให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐในเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อสารอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

กระทรวงแรงงานได้ออกประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพการให้บริการที่มีมาตรฐานการคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและบริการสื่อสารอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากมาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อสาร สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑.๑) การให้บริการจัดหางานและบรรจุนงานที่เหมาะสมตามสมควร การรับจัดแจ้งความต้องการรับคนพิการเข้าทำงาน และติดตามผลการทำงานภายหลังจากที่นายจ้างรับเข้าทำงาน รวมทั้งการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจสำหรับให้บริการดังกล่าว

(๑.๒) การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการมีงานทำและการประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสมตามสมควรและตามความสามารถของคนพิการ

(๑.๓) การจัดอบรมทักษะอาชีพ หรือจัดสวัสดิการประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสมตามสมควรและตามความสามารถของคนพิการ

(๑.๔) การจัดให้มีศูนย์กลางข้อมูลทางการอาชีพ และตำแหน่งงานว่างสำหรับคนพิการเป็นการเฉพาะ รวมทั้งเป็นศูนย์ทะเบียนข้อมูลคนหางานที่เป็นคนพิการ

(๑.๕) ฝึกสอนงานให้แก่คนพิการ

(๑.๖) การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแก่คนพิการ โดยการให้ยืมเครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานแก่คนพิการ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

คนพิการที่ประสงค์จะขอรับบริการให้ลงทะเบียนเพื่อแจ้งความต้องการและติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงานของกรมการจัดหางาน ณ ศูนย์ส่งเสริมอาชีพคนพิการ กองพัฒนาระบบบริการจัดหางาน สำนักจัดหางานกรุงเทพมหานครพื้นที่ หรือสำนักงานจัดหางานจังหวัด

นอกจากนี้ คนพิการสามารถรับการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานหรือการประกอบอาชีพอิสระได้ ตามความเหมาะสมกับภาวะแห่งความพิการต่าง ๆ ทั้งนี้ ต้องมีความพร้อมในการเข้ารับการพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลทั่วไปด้วย โดยขอรับบริการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานหรือการประกอบอาชีพอิสระ ให้สมัครหรือติดต่อขอรับบริการ ณ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานกรุงเทพ หรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

(๒) สิทธิได้รับการแข่งขันในการประกอบกิจการและการประกอบอาชีพโดยเสรีและเป็นธรรม

สิทธิในการได้รับการแข่งขันในการประกอบกิจการและการประกอบอาชีพโดยเสรีและเป็นธรรมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่มาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรองไว้ คนพิการจึงมีสิทธิเช่นเดียวกับคนปกติธรรมดา และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดว่า กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาะสมช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการแทนก็ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติกำหนด

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติได้ออกระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาะสมช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ว่าหน่วยงานของรัฐที่ไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้แจ้งความจำนงต่อปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อจัดให้มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๒.๑) การให้สัมปทาน^{๑๕} ซึ่งต้องมีระยะเวลาดำเนินงานไม่น้อยกว่าหนึ่งปี โดยดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้

(๒.๑.๑) การให้ครอบครองทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเพื่อให้คนพิการได้ใช้เป็นสถานที่ในการประกอบอาชีพหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการ เช่น การติดตั้งเครื่องจำหน่ายเครื่องดื่มอัตโนมัติ เครื่องจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล เครื่องถ่ายเอกสาร

(๒.๑.๒) ให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ

(๒.๑.๓) มอบวัสดุอุปกรณ์ที่หน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการมิได้ใช้ประโยชน์เพื่อ给人พิการหรือผู้ดูแลคนพิการได้หาประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์นั้น

(๒.๑.๔) การจัดสรรคลื่นความถี่ หรือเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุ หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งอยู่ในช่วงเวลาที่ประชาชนสามารถรับฟังหรือรับชมได้อย่างแพร่หลายเพื่อหาประโยชน์ต่อไป

(๒.๑.๕) การให้สัมปทานในเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติกำหนด

ทั้งนี้ มูลค่าของการให้สัมปทานต้องไม่น้อยกว่าปีละอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องถิ่นนั้น คุณด้วยสามารถร้อยหกสิบห้าต่อคนพิการหนึ่งคนที่ต้องรับเข้าทำงาน และในการดำเนินการให้สัมปทานนั้น หากมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้ดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(๒.๒) การจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ^{๑๖} ซึ่งต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๒.๒.๑) สถานที่ตั้งให้อยู่ในสถานที่เห็นได้ง่าย สะดวกต่อการซื้อสินค้าหรือบริการ

(๒.๒.๒) มีสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

(๒.๒.๓) สถานที่ต้องมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย

(๒.๒.๔) ได้รับการยกเว้นค่าเช่าพื้นที่

(๒.๒.๕) มีระยะเวลาดำเนินงานไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

ทั้งนี้ มูลค่าของการจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ ให้คำนวณจากอัตราค่าเช่าพื้นที่รวมกับค่าใช้จ่ายตามที่คณะอนุกรรมการกำหนด และต้องไม่น้อยกว่าปีละอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในท้องถิ่นนั้นคุณด้วยสามารถร้อยหกสิบห้าต่อคนพิการหนึ่งคนที่ต้องรับเข้าทำงาน

^{๑๕}“การให้สัมปทาน” หมายความว่า การให้สิทธิแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการครอบครองหรือใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินหรือทรัพย์สินใด ๆ เพื่อให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการได้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ

^{๑๖}“การจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ” หมายความว่า การจัดสถานที่บริเวณองค์กรหรือภายนอกองค์กรเพื่อให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการได้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ

(๒.๓) การจัดจ้างเหมาช่วงงาน^{๑๓} หรือให้การช่วยเหลืออื่นใด โดยจัดให้มีการทำสัญญาเพื่อให้คนพิการได้มีอาชีพและมีระยะเวลาดำเนินงานไม่น้อยกว่าหกเดือน และให้หมายความรวมถึงการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(๒.๓.๑) หน่วยงานของรัฐ สั่งซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากคนพิการโดยวิธีกรณีพิเศษ หรือขายสินค้า หรือจัดจ้างเหมาบริการให้คนพิการโดยวิธีกรณีพิเศษ หรือให้วัสดุอุปกรณ์ที่หมดความจำเป็นแก่คนพิการตามความจำเป็น ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบของทางราชการว่าด้วยการนั้น

(๒.๓.๒) นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ สั่งซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากคนพิการ หรือขายสินค้าหรือจัดจ้างเหมาบริการที่ได้มาตรฐานตามที่คณะกรรมการกำหนด หรืออนุญาตให้ใช้สิทธิเครื่องหมายการค้า วัสดุอุปกรณ์หรือทรัพย์สินทางปัญญาตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ทั้งนี้ มูลค่าการจัดจ้างเหมาช่วงงานตาม (๒.๓.๑) และ (๒.๓.๒) ต้องไม่น้อยกว่าห้าเท่าของอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในท้องถิ่นนั้นคุณด้วยสามร้อยหกสิบห้าต่อคนพิการหนึ่งคนที่ต้องรับเข้าทำงาน

(๒.๔) การฝึกงานแก่คนพิการ^{๑๔} มีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๒.๔.๑) ต้องมีการถ่ายทอดวิทยาการ เทคโนโลยี กระบวนการผลิต หรือองค์ความรู้ขององค์กรให้แก่คนพิการ

(๒.๔.๒) ต้องเสนอหลักสูตรในการฝึกงานต่อปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการ

(๒.๔.๓) ต้องรับผิดชอบในการจัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร วิทยาการ เบี้ยเลี้ยงคนพิการที่ฝึกงานให้เป็นไปตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด โดยมีให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ จากคนพิการ

(๒.๔.๔) มีระยะเวลาฝึกงานไม่น้อยกว่าหกเดือน

ทั้งนี้ มูลค่าการฝึกงานดังกล่าว ต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าปีละอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องถิ่นนั้นคุณด้วยสามร้อยหกสิบห้าต่อคนพิการที่ต้องรับเข้าทำงาน

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้มีคณะกรรมการ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธานอนุกรรมการผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรคนพิการแต่ละประเภท ผู้แทนองค์กรเอกชนและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการ เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมการจัดหางาน เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ประกาศหลักเกณฑ์

^{๑๓}“การจัดจ้างเหมาช่วงงาน” หมายความว่า การให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการได้ทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ โดยรับจะดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นและหมายความรวมถึงการให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการทำสัญญากับผู้รับเหมาช่วงงานของหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ เพื่อรับช่วงงานในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการด้วย

^{๑๔}“การฝึกงาน” หมายความว่า กระบวนการเพิ่มความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ

และวิธีการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้าง เหมာช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการเพิ่มเติมจากที่กำหนดในระเบียบ กำกับดูแลหน่วยงานของรัฐและ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการปฏิบัติตามระเบียบ ส่งเสริมให้มีการกระจายความช่วยเหลือ คนพิการและผู้ดูแลคนพิการซึ่งหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเป็นผู้ให้การสนับสนุนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และพิจารณาถึงความเหมาะสมของความช่วยเหลือตามระเบียบนี้

ปลัดกระทรวงแรงงาน หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีทำหน้าที่รับขึ้นทะเบียนคนพิการที่ขอรับการส่งเสริมอาชีพ รับขึ้นทะเบียนหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ประสงค์จะดำเนินการตามระเบียบนี้ ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมูลค่าของการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการ จัดจ้างเหม่าช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการที่หน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการแห่งนั้น ต้องรับผิดชอบ และแจ้งให้องค์การของคนพิการหรือองค์การอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการเข้ารับการช่วยเหลือทราบ

ทั้งนี้ คนพิการที่ยื่นความประสงค์ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามระเบียบนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะขอรับความช่วยเหลือโดยตรงจากหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ

สำหรับการขอรับความช่วยเหลือนั้น ให้คนพิการดำเนินการยื่นคำขอด้วยตนเอง ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไปยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ให้ผู้ดูแลคนพิการยื่นคำขอเพื่อขอรับความช่วยเหลือแทนคนพิการได้ แต่ต้องนำหลักฐานว่าเป็นผู้ดูแลคนพิการไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ด้วยการยื่นคำขอรับความช่วยเหลือนั้น คนพิการอาจดำเนินการในรูปแบบการรวมกลุ่มประกอบอาชีพตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดก็ได้

กรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ออกระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอายุทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) การตรวจสอบทรัพย์สิน นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๓๓ และไม่ได้ส่งเงินเข้ากองทุน หรือนำส่งเงินล่าช้า หรือส่งเงินไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๓๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดมูลหนี้ที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการต้องชำระและเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติเพื่อส่งคำเตือนพร้อมเหตุผลเป็นหนังสือให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนำเงินส่งเข้ากองทุนภายในเวลา กำหนด

เมื่อนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่ส่งเงิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งสิทธิเรียกร้องของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนและทรัพย์สินซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่ส่งเงินเข้ากองทุน แล้วเสนอความเห็นเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินที่สมควรอายัด

ต่อเลขาธิการฯ เพื่อพิจารณาออกคำสั่งเป็นหนังสือให้อายัดทรัพย์สิน ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าไม่สมควรมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนให้บันทึกข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ทั้งปวง พร้อมทั้งความเห็นเสนอเลขาธิการฯ เพื่อพิจารณาต่อไป

(๒) การอายัดทรัพย์สิน^{๑๔} ทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ให้อายัด ได้แก่ สังกหริมทรัพย์สินอันมีรูปร่างและต้องไม่เป็นสิ่งของที่เน่าเสียง่าย อสังหาริมทรัพย์ สิทธิทั้งปวงอันมีอยู่ในทรัพย์สิน เงินที่บุคคลภายนอกจะต้องชำระให้แก่ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุน เมื่อเลขาธิการฯ มีคำสั่งอายัดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายดำเนินการอายัดทรัพย์สินดังกล่าวโดยไม่ชักช้า แล้วดำเนินการออกประกาศอายัดทรัพย์สินนั้นแล้วมีหนังสือแจ้งแก่ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ให้สำนักงานส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแพ่งแก่ผู้ขึ้นเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องในมูลหนี้ที่นั้นภายในเก้าสิบวัน เว้นแต่เลขาธิการฯ จะเห็นสมควรให้ขยายเวลาได้เป็นรายกรณีไป

(๓) การคัดค้านคำสั่งอายัดทรัพย์สิน ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อเลขาธิการฯ ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งการอายัดทรัพย์สินหรือก่อนกำหนดการส่งมอบทรัพย์สิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว และเสนอความเห็นต่อเลขาธิการฯ เพื่อมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด

(๔) การถอนการอายัดทรัพย์สิน เลขาธิการฯ อาจมีคำสั่งให้ถอนการอายัดทรัพย์สินได้เมื่อมีคำสั่งแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกประกาศถอนการอายัดทรัพย์สิน และจัดส่งสำเนาคำสั่งและประกาศถอนการอายัดทรัพย์สินแก่ผู้ถูกอายัดและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ชักช้า รวมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกอายัดมารับทรัพย์สิน หนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สิน หรือเอกสารทั้งปวงคืนไป หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จัดส่งให้ก็ได้ แล้วแต่จะพิจารณาเห็นสมควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานการคืนทรัพย์สินไว้เป็นหนังสือ

(๓) สิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน

มาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรองไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน ดังนั้น คนพิการจึงมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงานต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น คนพิการซึ่งเป็นลูกจ้างย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองแรงงานไม่ว่าจะเป็นชั่วโมงทำงาน เวลาพักระหว่างการทำงาน ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา วันหยุดประจำปี สัปดาห์ วันหยุดตามประเพณี วันหยุดพักผ่อนประจำปี สิทธิในการลา ประเภทและลักษณะของงานตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนด เพื่อให้การใช้แรงงานเป็นไปอย่างเป็นธรรม การได้รับเงินทดแทนที่จ่ายเป็นค่าทดแทนค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ การได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้งมีความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๑๔}“การอายัด” หมายความว่า การสั่งให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนและหรือบุคคลภายนอกมิให้จำหน่าย จ่าย โอน หรือทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ได้สั่งอายัดไว้ รวมตลอดถึงการสั่งให้บุคคลภายนอกมิให้นำส่งทรัพย์สิน หรือชำระหนี้แก่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุน

(๔) สิทธิได้รับหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน

สิทธิได้รับหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงานนี้เป็นสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพที่ได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คนพิการซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคมเพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ประกันตนในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงานไม่ว่าจะเป็นกรณีประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน รวมทั้งกรณีคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน

(๕) สิทธิการเข้าถึงสิทธิจ้างงาน

มาตรา ๓๓^{๒๐} และมาตรา ๓๔^{๒๑} แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดเรื่องการเข้าถึงสิทธิจ้างงานของคนพิการไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงานนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๓๓ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๒๔ (๕) ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนหากนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนแต่ไม่ได้ส่ง ส่งล่าช้าหรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุน ทั้งนี้ รัฐได้จูงใจให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุน มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

^{๒๐}มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

^{๒๑}มาตรา ๓๔ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๓๓ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๒๔ (๕) ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่ง แต่ไม่ได้ส่ง ส่งล่าช้าหรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

กระทรวงแรงงานได้ออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐต้องรับคนพิการเข้าทำงาน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในอัตราส่วนลูกจ้างที่มีใช้คนพิการทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน โดยให้นับลูกจ้างทุกวันที่ ๑ ตุลาคม ของแต่ละปี กรณีนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการใดมีหน่วยงานหรือสำนักงานสาขาในจังหวัดเดียวกัน ให้นับรวมลูกจ้างของหน่วยงานหรือสำนักงานสาขาทุกแห่งในจังหวัดนั้นเข้าด้วยกัน

- หน่วยงานของรัฐซึ่งมีผู้ปฏิบัติงาน^{๒๒} ตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในอัตราส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีใช้คนพิการทุกหนึ่งร้อยต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน โดยให้นับผู้ปฏิบัติงานทุกวันที่ ๑ ตุลาคม ของแต่ละปี และให้นับโดยวิธีดังนี้

(๑) กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม ให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานรวมกันเป็นกระทรวง ทั้งนี้ เมื่อได้จำนวนคนพิการที่แต่ละกระทรวงจะต้องรับแล้วให้ปลัดกระทรวงดำเนินการจัดสรรให้หน่วยงานใดในสังกัดรับคนพิการเข้าทำงาน โดยพิจารณาจากลักษณะงานที่คนพิการสามารถทำได้ตามความเหมาะสม

(๒) ราชการส่วนท้องถิ่น ให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานของแต่ละองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(๓) รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา ให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานของแต่ละรัฐวิสาหกิจ

(๔) หน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานอื่นของรัฐ

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการผู้ใดที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นรายปี โดยคำนวณจากอัตราต่ำสุดของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับครั้งหลังสุดในปีก่อนปีที่มีหน้าที่ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คุณด้วยสามร้อยหกสิบห้า และคุณด้วยจำนวนคนพิการที่ไม่ได้รับเข้าทำงาน ส่งต่อสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่ ภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ของแต่ละปี

^{๒๒}“ผู้ปฏิบัติงาน” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงาน หรือผู้ปฏิบัติงานซึ่งเรียกชื่ออย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งปฏิบัติงานประจำในหน่วยงานของรัฐนั้น และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในต่างประเทศ และผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการลาโดยได้รับเงินเดือนด้วยแต่ไม่หมายความรวมถึงลูกจ้างชั่วคราว หรือพนักงานจ้างเหมาที่ปฏิบัติงานโดยมีกำหนดระยะเวลาตามสัญญาจ้าง

๓.๓ สิทธิของคนพิการในด้านการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก

การคุ้มครองสิทธิของคนพิการในด้านการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้รับการรับรองไว้ในมาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งกำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐจึงเป็นการรับรองในหลักการที่ว่า คนพิการต้องได้รับสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น นอกจากนี้จะมีการรับรองสิทธิดังกล่าวของคนพิการไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ยังมีการรองรับสิทธิของคนพิการไว้ในกฎหมายต่าง ๆ หลายฉบับ เช่น กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่กฎหมายที่มีบทบาทสำคัญสำหรับการดำเนินการเพื่อรับรองสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมาตรา ๒๐ ได้บัญญัติในเรื่องการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และมาตรา ๓๗ ได้บัญญัติในเรื่องการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น

โดยทั่วไปหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนที่จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะก็เพื่อให้บุคคลได้รับความสะดวกในการใช้บริการหรือการเข้าถึงบริการต่าง ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว เช่น บันไดเลื่อน ลิฟต์ สะพานลอย หรือการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอาจเป็นการจัดในเรื่องของความปลอดภัย เช่น สัญญาณเตือนไฟไหม้ หรือการประกาศแจ้งเตือนภัยต่าง ๆ โดยการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบุคคลทั่วไปจะต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งกำหนดในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละเรื่องไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การดำเนินการที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร การดำเนินการที่เกี่ยวกับยานพาหนะหรือการขนส่งสาธารณะต่าง ๆ จะต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการขนส่งเฉพาะด้านนั้น ๆ กล่าวคือ การขนส่งทางรถต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกและกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ การขนส่งทางรถไฟต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการจัดวางการรถไฟและทางหลวง การขนส่งทางรถไฟฟ้าต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการรถไฟฟ้ามวลชนแห่งประเทศไทย การขนส่งทางเรือต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย และการขนส่งทางอากาศต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ หากเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร หรือบริการโทรคมนาคม จะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการหรือกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อกำหนดในเรื่องการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบุคคลทั่วไปแล้ว พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดในเรื่องการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการไว้เป็นการเฉพาะด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้มีสำหรับบุคคลทั่วไปบางประเภทอาจไม่เหมาะสมหรือไม่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ของคนพิการ ดังนั้น ในการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะสำหรับบุคคลทั่วไปจึงควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะสำหรับคนพิการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ควบคู่กัน

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เห็นชอบในหลักการให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการเข้าถึงได้ โดยมีมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวกำหนดให้โรงพยาบาลจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพและคนชรา และให้หน่วยงานราชการ ได้แก่ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และสถานีตำรวจ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายและสัญลักษณ์ และบริการข้อมูล นอกจากนี้บทบัญญัติในกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการที่จะได้ศึกษาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

๑. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารและบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔

๒. ร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. (ยังไม่เป็นกฎหมาย ธันวาคม ๒๕๕๕)

๓. กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๕

๔. กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘

๕. ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดส่วนควบและเครื่องอุปกรณ์ที่อาจมีและใช้สำหรับรถยนต์และรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลที่จะมีไว้ใช้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

๖. ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ เรื่อง โทรศัพท์สาธารณะ

๗. ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๑

จากบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ จึงสามารถจำแนกสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้

(๑) สิทธิของคนพิการในด้านการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร มีการรับรองสิทธิของคนพิการในด้านดังกล่าวไว้ ดังนี้

(๑.๑) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร และบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามมาตรา ๒๐ (๖)^{๒๓} แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการควบคุมดูแลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

ก. กำหนดความหมายของคำว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร”^{๒๔} และ “เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร”^{๒๕} ที่คนพิการอาจขอรับหรือขอยืม โดยกำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีการให้หรือให้ยืมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารแก่คนพิการที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติ^{๒๖} โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารที่อาจให้หรือให้ยืมต้องเป็นไปตามรายการที่กำหนดไว้ในบัญชี

^{๒๓} มาตรา ๒๐ คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้

๑) ๑

๑) ๑

(๒) ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภทตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

๑) ๑

๑) ๑

^{๒๔} ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” หมายความว่า เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูล และการสื่อสาร นับตั้งแต่การสร้าง การนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผลการรับและส่งข้อมูล การจัดเก็บ และการนำไปใช้งานใหม่

๑) ๑

๑) ๑

^{๒๕} ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

๑) ๑

๑) ๑

“เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร” หมายความว่า เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท เพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถและศักยภาพที่จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากข้อมูล ข่าวสาร และการสื่อสาร

๑) ๑

๑) ๑

^{๒๖} ข้อ ๔ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีการให้หรือให้ยืมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารแก่คนพิการที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติตามข้อ ๑๐

ท้ายกฎกระทรวงฯ และกำหนดให้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม บริการสื่อสารสาธารณะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร ต้องอยู่ในรูปแบบ วิธีการ หรือช่องทางที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยต้องมีการออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม และการจัดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร จะต้องเป็นไปตามความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท^{๒๗}

ข. กำหนดเรื่องการให้หรือให้ยืมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารแก่คนพิการ โดยคนพิการที่จะใช้สิทธิดังกล่าว จะต้องยื่นคำขอพร้อมด้วยบัตรประจำตัวคนพิการและรายการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารที่ประสงค์จะใช้สิทธิขอยืมหรือขอรับ ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการ จะยื่นคำขอแทนก็ได้ โดยในการยื่นคำขอต้องใช้เอกสารเพิ่มเติม ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยื่นคำขอแทน และหลักฐานที่แสดงว่าได้รับมอบอำนาจจากคนพิการ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนพิการเนื่องจากเป็นผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการ^{๒๘}

ค. กำหนดสถานที่ในการยื่นคำขอ โดยกำหนดให้คนพิการที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับคนพิการที่อยู่ในเขตท้องที่จังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานสถิติจังหวัด หรือสำนักงาน

^{๒๗}ข้อ ๓ หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ต้องจัดให้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม บริการสื่อสารสาธารณะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร ที่อยู่ในความควบคุมดูแล อยู่ในรูปแบบ วิธีการ หรือช่องทางที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม

(๒) การจัดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร ให้เป็นไปตามความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

หากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ต้องให้ความช่วยเหลืออย่างสมเหตุสมผลแก่คนพิการ โดยดัดแปลง ปรับเปลี่ยน หรือปรับปรุงการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

^{๒๘}ข้อ ๖ คนพิการที่ประสงค์จะใช้สิทธิตามข้อ ๕ ต้องยื่นคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

(๑) บัตรประจำตัวคนพิการ

(๒) รายการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารที่ประสงค์จะใช้สิทธิขอยืมหรือขอรับตามที่ระบุในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการ แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอแทนก็ได้ โดยให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยื่นคำขอแทน

(๒) หลักฐานที่แสดงว่าได้รับมอบอำนาจจากคนพิการหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนพิการ เนื่องจากเป็นผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด นอกจากนี้ คนพิการอาจยื่นคำขอที่หน่วยงานอื่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประกาศกำหนดได้^{๒๙}

ง. กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ โดยคณะกรรมการฯ หรือคณะอนุกรรมการฯ อาจพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ และอาจขอหลักฐานซึ่งแสดงว่าคนพิการไม่ได้ยื่นหรือรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในลักษณะเดียวกันนี้^{๓๐}

จ. เมื่อคนพิการได้รับการอนุมัติให้ยื่น จะต้องนำผลการพิจารณา มาแสดงและทำสัญญายื่นและสัญญาค้ำประกัน ณ สถานที่ยื่นคำขอ ภายในสิบห้าวัน แต่อาจมีการยกเว้นการทำสัญญาค้ำประกันได้ในกรณีที่คณะกรรมการฯ หรือคณะอนุกรรมการฯ เห็นสมควร^{๓๑} เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญายื่น คนพิการหรือผู้ยื่นคำขอแทนต้องส่งมอบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารที่ยืมไปคืน ณ สถานที่ยื่นคำขอภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นสุดกำหนดระยะเวลาตามสัญญา^{๓๒} แต่อย่างไรก็ดี คณะกรรมการฯ หรือ

^{๒๙} ข้อ ๕ คนพิการที่ประสงค์จะใช้สิทธิขอยืมหรือขอรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารตามข้อ ๔ ให้ยื่นคำขอต่อหน่วยงานดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(๒) ในเขตท้องที่จังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานสถิติจังหวัด หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

(๓) หน่วยงานอื่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประกาศกำหนด

^{๓๐} ข้อ ๘ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมายต้องพิจารณาคำขอ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอจากหน่วยงานตามข้อ ๗ ทั้งนี้ อาจพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควรคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมายอาจขอหลักฐานซึ่งแสดงว่าคนพิการไม่ได้ยื่นหรือรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในลักษณะเดียวกัน ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาด้วยก็ได้

^{๓๑} ข้อ ๑๑ เมื่อคนพิการหรือผู้ยื่นคำขอแทนได้รับแจ้งผลการพิจารณาอนุมัติตามคำขอแล้วให้นำผลการพิจารณาอนุมัติการขอยืมหรือขอรับมาแสดง และดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การขอยืม ต้องทำสัญญายื่นและสัญญาค้ำประกัน ณ สถานที่ยื่นคำขอ ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับแจ้งผลการพิจารณาอนุมัติ เว้นแต่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมาย จะเห็นสมควรยกเว้นการทำสัญญาค้ำประกัน

(๒) การขอรับ ต้องมาขอรับ ณ สถานที่ยื่นคำขอภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งผลการพิจารณาอนุมัติ

การทำสัญญายื่นและการทำสัญญาค้ำประกัน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ปลัดกระทรวงกำหนด

^{๓๒} ข้อ ๑๒ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญายื่น คนพิการหรือผู้ยื่นคำขอแทนต้องส่งมอบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารที่ยืมไปคืน ณ สถานที่ยื่นคำขอภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นสุดกำหนดระยะเวลาตามสัญญา

คณะกรรมการฯ อาจบอกเลิกสัญญาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาได้ หากมีเหตุอันควร เชื่อได้ว่าคนพิการมีได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ คนพิการจะจำหน่าย ปล่อยปละละเลย หรือนำไปใช้ ผิดวัตถุประสงค์ซึ่งทำให้ทรัพย์สินนั้นเสียหายหรืออาจจะเสียหายในส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด หรือคนพิการจะนำไปแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือบุคคลอื่นโดยทุจริต^{๓๓}

สำหรับกรณีที่เป็นกรณีของการขอรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร คนพิการที่ได้รับการอนุมัติต้องนำ ผลการพิจารณามาแสดงเพื่อขอรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร ณ สถานที่ยื่นคำขอ ภายในสิบห้าวันเช่นเดียวกัน^{๓๔}

(๑.๒) ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ เรื่อง โทรศัพท์สาธารณะ ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับ กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดรายละเอียด ลักษณะ และมาตรฐานทางเทคนิคของโทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยกำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติในการควบคุมดูแลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

(๒) สิทธิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น มีการรับรองสิทธิของคนพิการในด้านดังกล่าวไว้ ดังนี้

(๒.๑) ร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. (ยังไม่เป็นกฎหมาย ธันวาคม ๒๕๕๕) อาศัยอำนาจตาม มาตรา ๓๗^{๓๕} แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

ในกรณีที่คนพิการไม่อาจคืนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารนั้นได้ เพราะเหตุอันเกิดจากความตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อ ให้คนพิการผู้นั้นชดใช้ ค่าเสียหายตามราคาที่เหมาะสม

การคืนสิ่งของที่ยืมและการชดใช้ค่าเสียหาย ให้เป็นไปตามระเบียบที่ปลัดกระทรวงกำหนด

^{๓๓} ข้อ ๑๓ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมายอาจบอกเลิกสัญญา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารก่อนครบกำหนด ระยะเวลาตามสัญญาได้ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า

(๑) คนพิการมีได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

(๒) คนพิการจะจำหน่าย ปล่อยปละละเลย หรือนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ซึ่งทำให้ทรัพย์สินนั้น เสียหายหรืออาจจะเสียหายในส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด

(๓) คนพิการจะนำไปแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือบุคคลอื่นโดยทุจริต

การบอกเลิกสัญญาใช้ตามวรรคหนึ่ง ต้องแจ้งเหตุแห่งการบอกเลิกสัญญาเป็นหนังสือ ต่อคนพิการไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนถึงวันที่จะให้ส่งมอบคืน

^{๓๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๘, ข้างต้น

^{๓๕} มาตรา ๓๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดลักษณะ

โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมในการควบคุมดูแลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

ก. การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในยานพาหนะ

๑) กำหนดประเภทของยานพาหนะที่อาจจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ^{๖๖} ได้แก่ (๑) รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารประเภทการขนส่งประจำทางและไม่ประจำทางตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก (๒) รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ (๓) รถไฟตามกฎหมายว่าด้วยการจัดวางการรถไฟและทางหลวง (๔) รถไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (๕) เรือโดยสารตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย และ (๖) อากาศยานขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

๒) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร^{๖๗} ได้แก่ (๑) ประตูรถสำหรับคนพิการ (๒) อุปกรณ์นำพา

หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะบริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี หรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

^{๖๖}ข้อ ๔ ยานพาหนะดังต่อไปนี้ ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

(๑) รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารประเภทการขนส่งประจำทางและไม่ประจำทางตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

(๒) รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

(๓) รถไฟตามกฎหมายว่าด้วยการจัดวางการรถไฟและทางหลวง

(๔) รถไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย

(๕) เรือโดยสารตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย

(๖) อากาศยานขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

^{๖๗}ข้อ ๕ รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารตามข้อ ๔ (๑) ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ประตูรถสำหรับคนพิการ

(๒) อุปกรณ์นำพาคคนพิการหรืออุปกรณ์ยกรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ

(๓) ทางลาด

(๔) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ

(๕) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

(๖) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลประจำรถ

(๗) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถเพื่อใช้สื่อสารกับ

คนพิการ

(๘) เจ้าหน้าที่ประจำรถซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการในการขึ้นและลงรถ

คนพิการหรืออุปกรณ์ยกรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ (๓) ทางลาด (๔) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ (๕) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๖) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลประจำรถ (๗) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ หรือ (๘) เจ้าหน้าที่ประจำรถซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการในการขึ้นและลงรถ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยเจ้าของรถอาจจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อเจ้าของรถได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว เจ้าของรถจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๓๘}

๓) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในรถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการ^{๓๙} ได้แก่ (๑) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ (๒) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ หรือ (๓) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยเจ้าของรถยนต์อาจจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อเจ้าของรถยนต์ได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว เจ้าของรถยนต์ดังกล่าวจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ^{๔๐}

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๓๘}พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๙๙)

พ.ศ. ๒๕๕๓

^{๓๙}ข้อ ๖ รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการตามข้อ ๔ (๒) ให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ

(๒) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ

(๓) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถเพื่อใช้สื่อสารกับ

คนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในรถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๔๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

๔) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ที่ควรจัดให้มีในรถไฟ^{๑๑} ได้แก่ (๑) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ (๒) ทางลาด (๓) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ (๔) ที่นั่งสำหรับคนพิการ (๕) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ (๖) ห้องนอนสำหรับคนพิการ (๗) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๘) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟ (๙) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ (๑๐) ป้ายสัญลักษณ์รูปคนพิการติดไว้บริเวณตัวรถด้านนอก เพื่อให้คนพิการทราบว่า เป็นรถที่จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๑๑) การประกาศแจ้งชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย หรือ (๑๒) เจ้าหน้าที่ประจำรถไฟ ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคน เพื่อให้บริการคนพิการในการขึ้นและลงรถไฟ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในกรณีดังกล่าว^{๑๒} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่รถไฟเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ แม้การจัด

^{๑๑}ข้อ ๗ รถไฟตามข้อ ๔ (๓) ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ
- (๒) ทางลาด
- (๓) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ
- (๔) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
- (๕) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
- (๖) ห้องนอนสำหรับคนพิการ
- (๗) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
- (๘) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟ
- (๙) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟเพื่อใช้สื่อสารกับ

คนพิการ

(๑๐) ป้ายสัญลักษณ์รูปคนพิการติดไว้บริเวณตัวรถด้านนอกเพื่อให้คนพิการทราบว่า เป็นรถที่จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

(๑๑) การประกาศแจ้งชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๑๒) เจ้าหน้าที่ประจำรถไฟซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการในการขึ้นและลงรถไฟ

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในรถไฟที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

ให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในด้านการให้บริการสาธารณะจึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

๕) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในรถไฟฟ้า^{๓๓} ได้แก่ (๑) พื้นที่สำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการ (๓) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๔) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟฟ้า (๕) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟฟ้าเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ (๖) ป้ายสัญลักษณ์รูปคนพิการติดไว้บริเวณตัวรถด้านนอกเพื่อให้คนพิการทราบว่าเป็นรถที่จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ หรือ (๗) การประกาศแจ้งชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้วจะได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษีโดยได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๓๔}

^{๓๓}ข้อ ๘ รถไฟฟ้าตามข้อ ๔ (๔) ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) พื้นที่สำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ

(๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการ

(๓) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

(๔) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟฟ้า

(๕) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถไฟฟ้าเพื่อใช้สื่อสารกับ

คนพิการ

(๖) ป้ายสัญลักษณ์รูปคนพิการติดไว้บริเวณตัวรถด้านนอกเพื่อให้คนพิการทราบว่าเป็นรถที่จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

(๗) การประกาศแจ้งชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในรถไฟฟ้าที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๓๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

๖) กำหนดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ที่ควรจัดให้มีในเรือโดยสาร^{๔๕} ได้แก่ (๑) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากเรือ (๒) ทางลาด (๓) ทางขึ้นและลงเรือสำหรับคนพิการ (๔) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ (๕) ป้ายแสดงจำนวนที่นั่งสำหรับคนพิการ (๖) ที่นั่งสำหรับคนพิการ (๗) ทางเดินภายในเรือสำหรับคนพิการ (๘) บันไดสำหรับคนพิการ (๙) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ สำหรับเรือโดยสารที่มีขนาดเกินกว่าหกสิบตันกรอส (๑๐) ห้องนอนสำหรับคนพิการสำหรับเรือโดยสารที่มีห้องนอน (๑๑) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๑๒) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำเรือ (๑๓) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำเรือเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ (๑๔) การประกาศแจ้งชื่อท่าเทียบเรือถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกชื่อท่าเทียบเรือถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย หรือ (๑๕) เจ้าหน้าที่ประจำเรือซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการในการขึ้นและลงเรือ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยเจ้าของเรืออาจจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อเจ้าของเรือได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว เจ้าของเรือจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๔๖}

^{๔๕}ข้อ ๙ เรือโดยสารตามข้อ ๔ (๕) ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากเรือ
- (๒) ทางลาด
- (๓) ทางขึ้นและลงเรือสำหรับคนพิการ
- (๔) พื้นสำหรับจอดรถเข็นคนพิการหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการ
- (๕) ป้ายแสดงจำนวนที่นั่งสำหรับคนพิการ
- (๖) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
- (๗) ทางเดินภายในเรือสำหรับคนพิการ
- (๘) บันไดสำหรับคนพิการ
- (๙) ห้องน้ำสำหรับคนพิการสำหรับเรือโดยสารที่มีขนาดเกินกว่าหกสิบตันกรอส
- (๑๐) ห้องนอนสำหรับคนพิการสำหรับเรือโดยสารที่มีห้องนอน
- (๑๑) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
- (๑๒) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำเรือ
- (๑๓) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำเรือเพื่อใช้สื่อสารกับ

คนพิการ

(๑๔) การประกาศแจ้งชื่อท่าเทียบเรือถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกชื่อท่าเทียบเรือถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๑๕) เจ้าหน้าที่ประจำเรือซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการในการขึ้นและลงเรือ

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในเรือโดยสารที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๔๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

๗) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ที่ควรจัดให้มีในเครื่องบินซึ่งเป็นอากาศยานขนส่ง^{๔๗} ได้แก่ (๑) ลิฟต์แบบแท่นยกสำหรับนำพาคนพิการ หรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากอากาศยาน (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการ (๓) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ (๔) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๕) คู่มือแนะนำการใช้บริการ อากาศยานสำหรับคนพิการแต่ละประเภท (๖) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภท สำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลประจำอากาศยานและเจ้าหน้าที่ให้บริการภาคพื้นของอากาศยานนั้น (๗) คู่มือ แปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลประจำอากาศยานเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ (๘) การประกาศเตือนสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมาย สำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย หรือ (๙) เจ้าหน้าที่ดูแลประจำอากาศยาน และเจ้าหน้าที่ให้บริการภาคพื้นของอากาศยานนั้น ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับ ความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยเจ้าของอากาศยานอาจ จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อเจ้าของอากาศยาน ได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว เจ้าของอากาศยานจะได้รับการยกเว้น ภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๔๘}

^{๔๗} ข้อ ๑๐ อากาศยานขนส่งตามข้อ ๔ (๖) ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการ เพื่อให้นักบินสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ลิฟต์แบบแท่นยกสำหรับนำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากอากาศยาน
- (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการ
- (๓) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
- (๔) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
- (๕) คู่มือแนะนำการใช้บริการอากาศยานสำหรับคนพิการแต่ละประเภท
- (๖) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลประจำอากาศยานและเจ้าหน้าที่ให้บริการภาคพื้นของอากาศยานนั้น
- (๗) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลประจำอากาศยานเพื่อ ใช้สื่อสารกับคนพิการ

(๘) การประกาศเตือนสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดง ความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๙) เจ้าหน้าที่ดูแลประจำอากาศยานและเจ้าหน้าที่ให้บริการภาคพื้นของอากาศยานนั้น ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการ คนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการสำหรับอากาศยานขนส่งที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๔๘} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

ข. การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในอาคารหรือสถานที่ที่ให้บริการขนส่งสาธารณะ โดยมีการกำหนดความหมายของคำว่า “อาคาร” และ “สถานที่”^{๕๕} ให้หมายความถึงพื้นที่ในส่วนอาคารหรือ ตลอดจนพื้นที่หรืออาณาบริเวณโดยรอบของอาคาร และสถานที่จอดรถ

๑) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในสถานีขนส่งผู้โดยสาร^{๕๖} ได้แก่ (๑) ประตูสำหรับคนพิการ (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ (๓) ทางลาด (๔) บันไดและราวจับสำหรับคนพิการ (๕) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น (๖) ช่องขายตั๋วโดยสารสำหรับคนพิการ และช่องเก็บตั๋วสำหรับคนพิการ (๗) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ (๘) ห้องน้ำสำหรับ

^{๕๕}ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“อาคาร” หมายความว่า พื้นที่ในส่วนอาคารหรือสำนักงานที่ใช้ในการขนส่งโดยสารสาธารณะหรืออาคารในเขตทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ทางหลวงสัมปทาน และทางพิเศษที่ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้

“สถานที่” หมายความว่า พื้นที่หรืออาณาบริเวณโดยรอบของอาคาร และสถานที่จอดรถ

^{๕๖}ข้อ ๑๑ สถานีขนส่งผู้โดยสารให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ประตูสำหรับคนพิการ
 - (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ
 - (๓) ทางลาด
 - (๔) บันไดและราวจับสำหรับคนพิการ
 - (๕) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น
 - (๖) ช่องขายตั๋วโดยสารสำหรับคนพิการ และช่องเก็บตั๋วสำหรับคนพิการ
 - (๗) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ
 - (๘) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
 - (๙) ลิฟต์สำหรับคนพิการ
 - (๑๐) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ
 - (๑๑) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ
 - (๑๒) พื้นที่สำหรับหนีภัยของคนพิการ
 - (๑๓) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
 - (๑๔) แผนที่การเดินทางสำหรับคนพิการทางการเห็น
 - (๑๕) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
 - (๑๖) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
 - (๑๗) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำสถานี
 - (๑๘) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำสถานีเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ
 - (๑๙) เจ้าหน้าที่ประจำสถานีซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ
- ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในสถานีขนส่งผู้โดยสารที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

คนพิการ (๙) ลิฟต์สำหรับคนพิการ (๑๐) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ (๑๑) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ (๑๒) พื้นที่สำหรับหนีภัยของคนพิการ (๑๓) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๑๔) แผนที่การเดินทางสำหรับคนพิการทางการเห็น (๑๕) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๑๖) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๑๗) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำสถานี (๑๘) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำสถานีเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ หรือ (๑๙) เจ้าหน้าที่ประจำสถานีซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๕๑} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่สถานีขนส่งผู้โดยสารเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ แม้การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในด้านการให้บริการสาธารณะจึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

๒) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในเขตทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท และทางหลวงสัมปทาน^{๕๒} ได้แก่ (๑) ทางเท้าสำหรับคนพิการ (๒) สัญญาณข้ามถนนและทางข้ามถนนสำหรับคนพิการ (๓) ทางลาด (๔) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น (๕) สะพานลอยข้ามถนนสำหรับคนพิการ (๖) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ หรือ (๗) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

^{๕๑} ปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

^{๕๒} ข้อ ๑๒ ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท และทางหลวงสัมปทาน ให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ทางเท้าสำหรับคนพิการ
- (๒) สัญญาณข้ามถนนและทางข้ามถนนสำหรับคนพิการ
- (๓) ทางลาด
- (๔) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น
- (๕) สะพานลอยข้ามถนนสำหรับคนพิการ
- (๖) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ
- (๗) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท และทางหลวงสัมปทานที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มี อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชี ทำยกกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในกรณีดังกล่าว^{๕๓} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เป็นพื้นที่เขตทางซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน ของรัฐ แม้การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงาน ของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในด้านการให้บริการ สาธารณะจึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

๓) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ ควรจัดให้มีในอาคารหรือสถานที่ในเขตทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ทางหลวง สัมปทาน และทางพิเศษ^{๕๔} ได้แก่ (๑) ประตูสำหรับคนพิการ (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่ สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ (๓) ทางลาด (๔) บันไดและราวจับสำหรับคนพิการ (๕) พื้นผิว ต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น (๖) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ (๗) ลิฟต์สำหรับคนพิการ (๘) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ (๙) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ หรือ (๑๐) ป้ายแสดงอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มี อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชี ทำยกกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐

^{๕๓} ปรตดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

^{๕๔} ข้อ ๑๓ อาคารหรือสถานที่ในเขตทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ทางหลวงสัมปทาน และทางพิเศษ ให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ประตูสำหรับคนพิการ
- (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ
- (๓) ทางลาด
- (๔) บันไดและราวจับสำหรับคนพิการ
- (๕) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น
- (๖) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
- (๗) ลิฟต์สำหรับคนพิการ
- (๘) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ
- (๙) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ
- (๑๐) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารหรือสถานที่ในเขตทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ทางหลวงสัมปทาน และทางพิเศษที่กำหนดในบัญชีทำยกกฎกระทรวงนี้

ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในกรณีดังกล่าว^{๕๕} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เป็นการหรือสถานที่ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ หน่วยงานของรัฐ แม้การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในด้านการ ให้บริการสาธารณะจึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

๔) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ที่ควรจัดให้มีในสถานีรถไฟหรือสถานีรถไฟฟ้ามหานคร^{๕๖} ได้แก่ (๑) ประตูสำหรับคนพิการ (๒) ที่นั่งสำหรับ คนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ (๓) ทางลาด (๔) บันไดและราวจับสำหรับ คนพิการ (๕) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น (๖) ช่องขายตั๋วโดยสารสำหรับคนพิการ และช่องเก็บตั๋วสำหรับคนพิการ (๗) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ (๘) ราวกันตก ผนังกันตก หรือประตูอัตโนมัติกั้นระหว่างชานชาลาสถานีและรางรถไฟหรือ

^{๕๕} ปรตดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

^{๕๖} ข้อ ๑๔ สถานีรถไฟและสถานีรถไฟฟ้ามหานคร ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ประตูสำหรับคนพิการ
- (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ
- (๓) ทางลาด
- (๔) บันไดและราวจับสำหรับคนพิการ
- (๕) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น
- (๖) ช่องขายตั๋วโดยสารสำหรับคนพิการ และช่องเก็บตั๋วสำหรับคนพิการ
- (๗) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ
- (๘) ราวกันตก ผนังกันตก หรือประตูอัตโนมัติกั้นระหว่างชานชาลาสถานีและรางรถไฟ

หรือรางรถไฟ

- (๙) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
- (๑๐) ลิฟต์สำหรับคนพิการ
- (๑๑) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ
- (๑๒) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ
- (๑๓) พื้นที่สำหรับหนัถของคคนพิการ
- (๑๔) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
- (๑๕) แผนที่การเดินทางสำหรับคนพิการทางการเห็น
- (๑๖) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณ

ไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๑๗) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดง ความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๑๘) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำสถานี

(๑๙) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำสถานีเพื่อใช้สื่อสารกับ

คนพิการ

(๒๐) เจ้าหน้าที่ประจำสถานีซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของ คนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในสถานีรถไฟและสถานีรถไฟฟ้ามหานครที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

รางรถไฟฟ้า (๙) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ (๑๐) ลิฟต์สำหรับคนพิการ (๑๑) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ (๑๒) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ (๑๓) พื้นสำหรับหนีภัยของคนพิการ (๑๔) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๑๕) แผนที่การเดินทางสำหรับคนพิการทางการเห็น (๑๖) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๑๗) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๑๘) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ ประจำสถานี (๑๙) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ ประจำสถานีเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ หรือ (๒๐) เจ้าหน้าที่ประจำสถานีซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนหรือจัดให้มีในส่วนที่สามารถดำเนินการได้ก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๕๗} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่สถานีรถไฟหรือสถานีรถไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ แม้การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในด้านการให้บริการสาธารณะจึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

๕) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในท่าเทียบเรือที่ให้บริการสาธารณะ^{๕๘} ได้แก่ (๑) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับ

^{๕๗} ปรอดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

^{๕๘} ข้อ ๑๕ ท่าเทียบเรือให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นคนพิการ
- (๒) ทางลาด
- (๓) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น
- (๔) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากเรือ
- (๕) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ
- (๖) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
- (๗) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
- (๘) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
- (๙) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ ประจำท่าเทียบเรือ
- (๑๐) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ ประจำท่าเทียบเรือเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ

จอตลอดเช่นคนพิการ (๒) ทางลาด (๓) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น (๔) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากเรือ (๕) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ (๖) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๗) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๘) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่ง หรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๙) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำท่าเทียบเรือ (๑๐) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำท่าเทียบเรือเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ หรือ (๑๑) เจ้าหน้าที่ประจำท่าเทียบเรือซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๕๙} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ท่าเทียบเรืออยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ แม้การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ จึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

๖) กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในท่าอากาศยาน^{๖๐} ได้แก่ (๑) ประตูสำหรับคนพิการ (๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่

(๑๑) เจ้าหน้าที่ประจำท่าเทียบเรือซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในท่าเทียบเรือที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๕๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

^{๖๐}ข้อ ๑๖ ท่าอากาศยานให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ประตูสำหรับคนพิการ

(๒) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอตลอดเช่นสำหรับคนพิการ

(๓) ทางลาด

(๔) บันไดและราวจับสำหรับคนพิการ

(๕) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น

(๖) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ

(๗) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ

(๘) ลิฟต์สำหรับคนพิการ

(๙) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ

(๑๐) ที่จอตลอดสำหรับคนพิการ

สำหรับจอดรถเข็นสำหรับคนพิการ (๓) ทางลาด (๔) บันไดและราวจับสำหรับคนพิการ (๕) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น (๖) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ (๗) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ (๘) ลิฟต์สำหรับคนพิการ (๙) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ (๑๐) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ (๑๑) พื้นสำหรับหนีภัยของคนพิการ (๑๒) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๑๓) จุดบริการให้ข้อมูลในการเดินทางสำหรับคนพิการ (๑๔) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๑๕) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๑๖) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน (๑๗) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ หรือ (๑๘) เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๖๖} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ท่าอากาศยานอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ แม้การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในด้านการให้บริการสาธารณะ จึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

(๑๑) พื้นสำหรับหนีภัยของคนพิการ

(๑๒) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

(๑๓) จุดบริการให้ข้อมูลในการเดินทางสำหรับคนพิการ

(๑๔) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๑๕) การประกาศข้อมูลสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๑๖) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน

(๑๗) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ

(๑๘) เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในท่าอากาศยานที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

^{๖๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๗, ข้างต้น

ค. กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้มีในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการขนส่ง ต้องมีสภาพมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยในการใช้งาน เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท^{๖๒} และให้นำบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม^{๖๓}

(๒.๒) กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๕ ออกตามมาตรา ๓๗^{๖๔} แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการควบคุมดูแลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

ก. กำหนดความหมายของคำว่า “อาคาร”^{๖๕} โดยให้หมายความถึงพื้นที่ในส่วนของอาคารหรือสำนักงานที่ให้บริการประชาชนในลักษณะของการให้บริการสาธารณะ เพื่อการใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม โดยจะมีความหมายครอบคลุมถึงบริเวณโดยรอบอาคารนั้นด้วย นอกจากนี้มีการกำหนดความหมายของคำว่า “สถานที่”^{๖๖} โดยหมายความถึงสถานที่ที่ให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้ประโยชน์ได้ ทั้งกรณีที่มีการจัดเก็บค่าบริการและกรณีที่ไม่มีการจัดเก็บค่าบริการ ซึ่งจะมีความหมายรวมถึงทางสัญจรสาธารณะด้วย

ข. กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้มีในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการขนส่ง ต้องมีสภาพมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยในการใช้งาน เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท^{๖๗} และให้นำบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม^{๖๘}

^{๖๒}ข้อ ๒ อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จัดให้มีในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง ตามกฎกระทรวงนี้ ต้องมีสภาพมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยในการใช้งาน เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

^{๖๓}ข้อ ๓ การจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารหรือสถานที่เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๖๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓๕, ข้างต้น

^{๖๕}ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“อาคาร” หมายความว่า พื้นที่ในส่วนของอาคารหรือสำนักงานที่ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ เพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม และให้หมายความรวมถึงบริเวณโดยรอบอาคารนั้นด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๖๖}ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“สถานที่” หมายความว่า สถานที่ที่ให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้ประโยชน์ได้ ทั้งกรณีที่มีการจัดเก็บค่าบริการและกรณีที่ไม่มีการจัดเก็บค่าบริการ และให้หมายความรวมถึงทางสัญจรสาธารณะด้วย

^{๖๗}ข้อ ๒ อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้มีในอาคารหรือสถานที่ตามกฎกระทรวงนี้ ต้องมีสภาพมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยในการใช้งาน เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

ค. กำหนดให้อาคารที่มีผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นคนพิการร่วมอยู่ด้วย ควรจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท^{๖๔}

ง. กำหนดให้อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่ควรจัดให้มีในอาคารหรือสถานที่ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด^{๖๕} ได้แก่ (๑) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นคนพิการ (๒) ทางลาด (๓) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น (๔) บันไดเลื่อนสำหรับคนพิการ (๕) ทางลาดเลื่อนหรือทางเลื่อนในแนวราบ

^{๖๔} ข้อ ๓ การจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารหรือสถานที่เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๖๕} ข้อ ๔ อาคารที่มีผู้ปฏิบัติงานเป็นคนพิการร่วมอยู่ด้วย ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

^{๖๖} ข้อ ๕ อาคารหรือสถานที่ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด ให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ที่นั่งสำหรับคนพิการหรือพื้นที่สำหรับจอดรถเข็นคนพิการ

(๒) ทางลาด

(๓) พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น

(๔) บันไดเลื่อนสำหรับคนพิการ

(๕) ทางลาดเลื่อนหรือทางเลื่อนในแนวราบ

(๖) ราวกันตกหรือผนังกันตก

(๗) ถังขยะแบบยกเคลื่อนที่ได้

(๘) สถานที่ติดต่อหรือประชาสัมพันธ์สำหรับคนพิการ

(๙) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ

(๑๐) จุดบริการน้ำดื่มสำหรับคนพิการ

(๑๑) ตู้บริการเงินด่วนสำหรับคนพิการ

(๑๒) ประตูสำหรับคนพิการ

(๑๓) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ

(๑๔) ลิฟต์สำหรับคนพิการ

(๑๕) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ

(๑๖) สัญญาณเสียงและสัญญาณแสงขอความช่วยเหลือสำหรับคนพิการ

(๑๗) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

(๑๘) ทางสัญจรสำหรับคนพิการ

(๑๙) ตู้ไปรษณีย์สำหรับคนพิการ

(๒๐) พื้นที่สำหรับหนีภัยของคนพิการ

(๒๑) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๒๒) การประกาศข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

(๒๓) เจ้าหน้าที่ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ลักษณะของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้

(๖) รวากันตกหรือผนังกันตก (๗) ถังขยะแบบยกเคลื่อนที่ได้ (๘) สถานที่ติดต่อหรือประชาสัมพันธ์สำหรับคนพิการ (๙) โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ (๑๐) จุดบริการน้ำดื่มสำหรับคนพิการ (๑๑) ตู้บริการเงินด่วนสำหรับคนพิการ (๑๒) ประตูสำหรับคนพิการ (๑๓) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ (๑๔) ลิฟต์สำหรับคนพิการ (๑๕) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ (๑๖) สัญญาณเสียงและสัญญาณแสงขอความช่วยเหลือสำหรับคนพิการ (๑๗) ป้ายแสดงอุปกรณหรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (๑๘) ทางสัญจรสำหรับคนพิการ (๑๙) ตู้ไปรษณีย์สำหรับคนพิการ (๒๐) พื้นสำหรับหนีภัยของคนพิการ (๒๑) การประกาศเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือสัญญาณไฟเตือนภัยสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (๒๒) การประกาศข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายแสดงความหมายสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย หรือ (๒๓) เจ้าหน้าที่ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ

ซึ่งการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีพร้อมกันทั้งหมดทุกรายการในครั้งเดียว โดยอาจเป็นการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทใดประเภทหนึ่งก่อนหรือจัดให้มีในส่วนที่สามารถดำเนินการได้ก่อนก็ได้ และเมื่อได้จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในประเภทใดโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวงแล้ว ผู้ดำเนินการมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว^{๗๑} แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่อาคารหรือสถานที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ แม้การจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในกรณีดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านภาษี แต่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในด้านการให้บริการสาธารณะจึงชอบที่จะดำเนินการตามที่กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดเช่นเดียวกัน

จ. กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีคู่มือรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท สำหรับเป็นข้อมูลให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดใช้เป็นแนวทางในการกำหนดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการสำหรับคนพิการ^{๗๒}

ฉ. กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีการฝึกอบรมหรือการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในเรื่องการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท และจัดให้มีการฝึกอบรมหรือให้ความรู้แก่คนพิการเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน

^{๗๑} ปรอดูเชิงอรรถที่ ๓๘, ข้างต้น

^{๗๒} ข้อ ๖ ในการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารหรือสถานที่เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติดำเนินการในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีคู่มือรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท สำหรับเป็นข้อมูลให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดใช้เป็นแนวทางในการกำหนดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการสำหรับคนพิการ

หรือองค์กรอื่นใดจัดให้มี เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้อง กับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท^{๗๓}

(๒.๓) กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือ หุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ ออกตามมาตรา ๘ (๑) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยในการควบคุมดูแล การดำเนินการในเรื่องดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

ก. กำหนดให้อาคารที่ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ หรือหุพพลภาพ และคนชราในบริเวณที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป^{๗๔} ได้แก่

๑) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานือนามัย อาคารที่ทำการของราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย สถานศึกษา หอสมุด และพิพิธภัณฑ์สถานของรัฐ สถานีขนส่งมวลชน เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีรถ ท่าเทียบเรือ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๓๐๐ ตารางเมตร

๒) สำนักงาน โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร

ข. กำหนดรายการและลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องจัดให้มี สำหรับคนพิการหรือหุพพลภาพ และคนชรา ได้แก่ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก ทางลาดและ ลิฟต์ บันได ที่จอดรถ ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร และทางเชื่อมระหว่างอาคาร ประตู ห้องส้วม และพื้นผิวต่างสัมผัส^{๗๕}

^{๗๓}ข้อ ๖ ในการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารหรือสถานที่ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ดำเนินการในเรื่อง ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในเรื่องการให้บริการที่สอดคล้อง กับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

(๓) จัดให้มีการฝึกอบรมหรือให้ความรู้แก่คนพิการเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ที่หน่วยงานของรัฐ องค์การเอกชน หรือองค์กรอื่นใดจัดให้มี เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

^{๗๔}ข้อ ๓ อาคารประเภทและลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ ผู้พิการหรือหุพพลภาพ และคนชราตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ในบริเวณที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป

(๑) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานือนามัย อาคารที่ทำการของ ราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย สถานศึกษา หอสมุดและพิพิธภัณฑ์สถานของรัฐ สถานี ขนส่งมวลชน เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีรถ ท่าเทียบเรือที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการ แก่บุคคลทั่วไปเกิน ๓๐๐ ตารางเมตร

(๒) สำนักงาน โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า ประเภทต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร

^{๗๕}หมวด ๑ ถึงหมวด ๘ แห่งกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับ ผู้พิการหรือหุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘

ค. กำหนดรายการและลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องจัดให้มี
ในโรงแรม หอประชุม หรือโรงแรม^{๗๖}

ง. ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามที่กำหนดไว้
ในกฎกระทรวงนี้แต่ไม่ได้ดำเนินการจะมีความผิดและมีโทษตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร
พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งจะแตกต่างกับการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ
หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ
และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ในข้อ ๒.๓
และร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการใน
อาคาร สถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ.
ในข้อ ๒.๔ ข้างต้น ซึ่งผู้ไม่ดำเนินการไม่มีความผิดแต่จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี

(๒.๔) ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดส่วนควบและเครื่องอุปกรณ์
ที่อาจมีและใช้สำหรับรถยนต์และรถยนต์สามล้อส่วนบุคคลที่จะมีไว้ใช้อำนวยความสะดวก
แก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ออกตามข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงกำหนดส่วนควบและ
เครื่องอุปกรณ์สำหรับรถ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้เป็น
อำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมในการควบคุมดูแลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยกำหนดให้
อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการที่อาจจัดให้มีในรถยนต์และรถยนต์สามล้อส่วนบุคคล
ได้แก่ ประตูรถ ทางลาด สะพาน หรืออุปกรณ์ที่นำพาคนหรือรถเข็นคนพิการขึ้นและลงจากรถ^{๗๗} พื้นที่
หรืออุปกรณ์สำหรับเก็บรถเข็นคนพิการที่อยู่ภายในห้องโดยสารหรือภายนอก^{๗๘} หรืออุปกรณ์ซึ่งใช้
ควบคุมการขับเคลื่อนที่เปลี่ยนจากการควบคุมด้วยเท้ามาเป็นการควบคุมด้วยมือ^{๗๙}

(๒.๕) ระเบียบกรมการขนส่งทางบกว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับใบอนุญาต
ขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกตามข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวง
ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้เป็น
อำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมในการควบคุมดูแลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว มีสาระสำคัญ
ดังนี้

ก. กำหนดหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตขับรถ
สำหรับคนพิการ และหลักเกณฑ์ในการตรวจและทดสอบความรู้ความสามารถในการขับรถของ
คนพิการ^{๘๐}

^{๗๖} หมวด ๙ แห่งกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ
และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘

^{๗๗} ข้อ ๑ ประตูรถ ทางลาด สะพาน หรือเครื่องอุปกรณ์ที่นำพาคนหรือรถคนพิการ (Wheel chair)
ขึ้นและลงจากรถต้องมีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยในการใช้งาน

^{๗๘} ข้อ ๒ พื้นที่ หรือเครื่องอุปกรณ์สำหรับเก็บรถคนพิการ (Wheel chair) ที่อยู่ภายในห้องโดยสาร
หรือภายนอก ต้องมีอุปกรณ์ยึดตรึงที่มั่นคงแข็งแรงและไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ แก่ผู้อื่น

^{๗๙} ข้อ ๓ ส่วนควบและเครื่องอุปกรณ์ซึ่งใช้ควบคุมการขับเคลื่อนที่เปลี่ยนจากการควบคุมด้วยเท้า
มาเป็นการควบคุมด้วยมือ ต้องมีความมั่นคงแข็งแรง ใช้งานได้ดี และสะดวก

^{๘๐} ข้อ ๗ ในการออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตขับรถให้แก่คนพิการให้นายทะเบียน
เป็นผู้ตรวจและทดสอบ และวินิจฉัยเบื้องต้น ดังนี้

(๑) กรณีคนหูหนวกหรือหูตึง

ให้ทดสอบโดยการสนทนาตามปกติ หากผู้เข้ารับการทดสอบไม่สามารถได้ยิน

หรือไม่สามารถสื่อสารกับนายทะเบียนได้ แม้ว่าจะใช้เครื่องช่วยฟังหรือไม่ก็ตาม ให้ถือว่าเป็นที่หูหนวกหรือหูตึง

ข. กำหนดให้ผู้หูหนวกหรือหูตึงไม่สามารถสื่อสารทางวาจา และอ่านหรือเขียนหนังสือไม่ได้ สามารถมีล่ามภาษามือได้^{๔๑}

ค. กำหนดชนิดของใบอนุญาตสำหรับคนพิการและข้อจำกัดของใบอนุญาตขับรถแต่ละชนิด^{๔๒}

แล้วจึงให้ทำการทดสอบตามข้อ ๘ ต่อไป

กรณีและผู้เข้ารับการทดสอบโต้แย้งว่าตนมิได้เป็นคนหูหนวกหรือหูตึงให้นำใบรับรองแพทย์จากแพทย์เฉพาะมาแสดงยืนยันได้

(๒) กรณีคนตาพิการหรือตาบอดหนึ่งข้าง

ให้ทำการทดสอบความสามารถในการมองเห็นของตาแต่ละข้างโดยวิธีการใช้แผ่นทดสอบมาตรฐาน (Smellin's test chart) ที่ระยะห่าง ๖ เมตร โดยผู้เข้ารับการทดสอบสามารถใส่แว่นตาหรือเลนส์สัมผัสขณะทำการทดสอบได้หากผลการทดสอบปรากฏว่าตาข้างใดข้างหนึ่งมองเห็นได้น้อยกว่า ๖/๖๐ ถือว่าตาข้างนั้นพิการหรือบอด และในกรณีที่ผู้เข้ารับการทดสอบมีตาพิการหรือบอดหนึ่งข้าง และข้างที่ไม่พิการหรือบอดสามารถมองเห็นได้ไม่น้อยกว่า ๖/๑๒ ให้ถือว่าผ่านการทดสอบแล้วจึงให้ทำการทดสอบตามข้อ ๘ ต่อไป

หากผู้เข้ารับการทดสอบมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา เช่น สายตาสั้น เป็นต้น และไม่ได้ใส่แว่นตาหรือเลนส์สัมผัส เป็นผลให้ไม่สามารถผ่านการทดสอบให้แนะนำให้ไปพบจักษุแพทย์เพื่อตรวจวัดสายตาประกอบแว่นหรือใส่เลนส์สัมผัสแล้วให้กลับมาทดสอบแก้ตัวใหม่

บุคคลที่มีสายตาพิการหรือตาบอดหนึ่งข้าง ต้องมีใบรับรองแพทย์จากจักษุแพทย์ เพื่อยืนยันว่าสายตาข้างที่ไม่พิการหรือบอด มีความกว้างของลานสายตาอย่างน้อย ๑๒๐ องศา ในแนวนอน และอย่างน้อย ๒๐ องศาในแนวตั้งโดยใช้วัตถุในการทดสอบสีขาว ขนาด ๓ มิลลิเมตร ที่ระยะห่าง ๐.๓๓ เมตร มาแสดงยืนยันและประกอบคำขอรับใบอนุญาตขับรถด้วย

(๓) กรณีคนพิการที่แขน ขา หรือลำตัว

ให้นายทะเบียนพิจารณาสภาพร่างกายและทำการทดสอบความสามารถของร่างกายในการควบคุมบังคับรถก่อน หากเห็นว่าสามารถควบคุมบังคับรถได้อย่างปลอดภัย ให้ทำการทดสอบตามข้อ ๘ ต่อไป

^{๔๑}ข้อ ๘

ฯลฯ

ฯลฯ

การทดสอบในกรณีของคนหูหนวกหรือหูตึงไม่สามารถสื่อสารทางวาจาและอ่านหรือเขียนหนังสือไม่ได้ ให้ผู้เข้ารับการทดสอบจัดหาล่ามภาษามือเพื่อช่วยให้สามารถดำเนินการทดสอบได้ และในการทดสอบข้อเขียนให้ล่ามแปลข้อสอบ แล้วให้ผู้ทดสอบตอบโดยการทำเครื่องหมายที่คำตอบด้วยตนเองและให้ผู้ทำการทดสอบบันทึกในกระดาษคำตอบว่า "สอบโดยใช้ล่ามภาษามือ" พร้อมทั้งลงนามกำกับไว้เป็นหลักฐาน

^{๔๒}ข้อ ๙ การอนุญาตและข้อจำกัดการใช้ใบอนุญาต

(๑) ชนิดใบอนุญาตที่ขอหรือต่ออายุ

(ก) คนหูหนวกหรือหูตึง ให้นายทะเบียนพิจารณาออกใบอนุญาตขับรถชนิดชั่วคราวชนิดหนึ่งปี หรือชนิดตลอดชีพได้

(ข) คนตาพิการหรือตาบอดหนึ่งข้าง ให้นายทะเบียนพิจารณาออกใบอนุญาตขับรถชนิดชั่วคราว หรือชนิดหนึ่งปี หรือตลอดชีพได้ แต่ในกรณีการขอรับใบอนุญาตขับรถทุกครั้งต้องนำไปรับรองของจักษุแพทย์ที่ระบุผลการวินิจฉัยถึงสาเหตุและสภาพของตาข้างที่พิการหรือบอด พร้อมทั้งยืนยันว่าตาข้างที่ไม่พิการหรือบอดนั้นมีความกว้างของลานสายตาอย่างน้อย ๑๒๐ องศา ในแนวนอน และอย่างน้อย ๓๐ องศา ในแนวตั้ง และตาข้างที่ไม่พิการ หรือบอดมีลักษณะที่ไม่น่าจะเสื่อมสมรรถภาพในการมองเห็นลงอีกต่อไป เพื่อแสดงยืนยันและแนบประกอบคำขอรับใบอนุญาตขับรถด้วย

การขอเปลี่ยนแปลงประเภทใบอนุญาตขับรถจากชนิดชั่วคราวเป็นชนิดหนึ่งปี หรือจากชนิดหนึ่งปีเป็นชนิดตลอดชีพ หรือการต่อใบอนุญาตขับรถทุกครั้ง ให้ทำการทดสอบความสามารถในการมองเห็นของตาข้างที่ไม่พิการหรือบอด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อ ๗ (๒) ด้วย หากสามารถผ่านการทดสอบจึงจะ

๓.๔ สิทธิของคนพิการในด้านการให้บริการทางสังคม

โดยที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)) ได้กำหนดสาระสำคัญของสิทธิของคนพิการเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีส่วนร่วมชุมชน รวมถึงความช่วยเหลือในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การป้องกันการถูกทอดทิ้งหรือแยกออกจากชุมชน และเพื่อให้คนพิการมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีระบบการคุ้มครองทางสังคม มีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่พอเพียง โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งการให้คนพิการและครอบครัวที่มีฐานะยากจนได้เข้าถึงความช่วยเหลือจากภาครัฐในเรื่องค่าใช้จ่ายที่จำเป็น การฝึกอบรม การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือการเงินและการดูแลเพื่อบรรเทาปัญหาได้

ดำเนินการออกหรือต่ออายุใบอนุญาตขับรถให้ได้

(ค) คนพิการที่แขน ขา หรือลำตัว หากการพิการแบบคงที่ให้พิจารณาออกใบอนุญาตขับรถชนิดชั่วคราว ชนิดหนึ่งปี หรือชนิดตลอดชีพได้ แต่ในการขอเปลี่ยนประเภทใบอนุญาตขับรถจากชนิดชั่วคราวเป็นชนิดหนึ่งปี หรือชนิดหนึ่งปีเป็นชนิดตลอดชีพ หรือการต่อใบอนุญาตขับรถให้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้าม และทดสอบความสามารถของร่างกายในการควบคุมบังคับรถว่าสามารถขับรถได้อย่างปลอดภัยหรือไม่และทดสอบขับรถก่อนออกหรือต่ออายุใบอนุญาตให้ทุกครั้งพร้อมทั้งต้องนำไปรับรองแพทย์ที่ระบุผลการวินิจฉัยว่าสภาพร่างกายไม่เป็นอุปสรรคต่อการขับรถ มาแสดงยืนยันและแนบประกอบกรขอรับใบอนุญาตขับรถด้วย

(๒) ข้อจำกัดการใช้ใบอนุญาต

(ก) คนพิการทุกลักษณะซึ่งได้รับใบอนุญาตขับรถตามข้อ ๙ (๑) ต้องติดเครื่องหมายตราสัญลักษณ์สำหรับคนพิการที่ตัวรถที่ขั้วด้วย

แบบ ขนาด และตำแหน่งที่ติดเครื่องหมายตราสัญลักษณ์สำหรับคนพิการ ให้เป็นไปตามที่กรมการขนส่งทางบกกำหนดแนบท้ายระเบียบนี้

(ข) คนหูหนวกหรือหูตึง หรือบุคคลตาพิการหรือตาบอดหนึ่งข้างต้องขับรถคันที่มีกระจกมองข้างทั้งที่ด้านซ้ายและด้านขวาของตัวรถเพื่อช่วยในการมองสภาพการจราจรด้านท้ายและด้านข้างนอกจากกระจกมองหลังภายในตัวรถด้วย

(ค) คนตาพิการหรือตาบอดหนึ่งข้าง ที่มีปัญหาการมองเห็นและจำเป็นต้องใส่แว่นตาหรือเลนส์สัมผัสขณะเข้ารับการทดสอบการมองเห็นตามข้อ ๗ (๒) จึงสามารถผ่านการทดสอบ ให้กำหนดข้อจำกัดการใช้ใบอนุญาตขับรถด้วยว่า ต้องใส่แว่นตาหรือเลนส์สัมผัสขณะขับรถ

(ง) ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถได้ดัดแปลงรถที่ใช้ให้มีความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของตนเอง รถนั้นต้องเป็นรถที่ได้จดทะเบียนและผ่านการตรวจสภาพจากนายทะเบียนตามกฎหมายแล้วจึงอนุญาตให้ยื่นคำขอได้ และให้มีข้อจำกัดการใช้ใบอนุญาต คือ ต้องขับเฉพาะรถบางลักษณะเท่านั้น เช่น ขับเฉพาะรถเกียร์อัตโนมัติ หรือพวงมาลัยพาวเวอร์ เป็นต้น ก็ให้กำหนดข้อจำกัดการใช้ใบอนุญาตไว้ด้วย

ให้นายทะเบียนบันทึกลักษณะความพิการของผู้ขอและข้อจำกัดการใช้ใบอนุญาตขับรถไว้ด้วย โดยให้บันทึกไว้ด้านหลังต้นขั้วใบอนุญาตขับรถ ส่วนในใบอนุญาตขับรถให้บันทึกเฉพาะข้อจำกัดในการใช้ใบอนุญาตขับรถ โดยด้านหน้าใบอนุญาตขับรถให้ทำเครื่องหมายดอกจัน (*) ต่อจากชนิดใบอนุญาตขับรถ เช่น รถยนต์ส่วนบุคคลชั่วคราว* รถยนต์ส่วนบุคคลหนึ่งปี * เป็นต้น และบันทึกข้อจำกัดการใช้ที่ด้านหลังใบอนุญาตขับรถ เช่น *ให้ใช้ได้เฉพาะรถเกียร์อัตโนมัติ* ให้ใช้ได้เฉพาะรถคันที่ดัดแปลงสภาพหมายเลขทะเบียน พร-๑๐๖๙ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการในด้าน การให้บริการทางสังคม ดังนี้

มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง^{๕๓} มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้เข้าถึงสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม และมีมาตรการช่วยเหลือบุคคล วิกลจริต จึงกำหนดให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพเป็นผู้ทรงสิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ เช่น ล่ามภาษามือ ทางลาดสำหรับคนพิการ ทางเท้าสำหรับคนพิการ ทางสายตา เป็นต้น เพื่อให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพสามารถดำรงชีวิตได้เช่นเดียวกับบุคคลปกติทั่วไป

มาตรา ๘๐ (๑)^{๕๔} มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดนโยบายอันสำคัญของรัฐบาลในการ พัฒนาสังคม การศึกษา การสาธารณสุข และวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพซึ่งเป็นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยรัฐต้องจัดการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

ต่อมารัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อกำหนดการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนส่งเสริมและ สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรอื่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดสวัสดิการสังคม เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความมั่นคงให้เป็นไปอย่างทั่วถึงเหมาะสม และเป็นธรรม โดยบทนิยามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความหมายของคำว่า “สวัสดิการ สังคม” หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ ภาระบวการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชน จะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และคำว่า “ผู้รับบริการสวัสดิการ สังคม” หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิด ทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ดังนั้น คนพิการจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่มีสิทธิได้รับ การจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

^{๕๓} มาตรา ๕๔ บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

^{๕๔} มาตรา ๘๐ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และ วัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

กฎหมายที่กำหนดสิทธิของคณพิการในด้านการให้บริการทางสังคมมี ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖
๒. พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔
๓. พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๕๔๔
๔. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๓๗) พ.ศ. ๒๕๕๒
๕. พระราชบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบประเภทของ

ประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคล ซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. ๒๕๕๔

๖. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารการสื่อสาร บริการโทรคมนาคมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารและบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคณพิการ

๗. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๘๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร

๘. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้แก่คณพิการและผู้ดูแลคณพิการ เรื่อง ประเภทและรายละเอียดของการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คณพิการ

๙. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาล่ามภาษามือ เรื่อง คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดจ้างเป็นล่ามภาษามือ ประเภทล่ามภาษามือชุมชน

๑๐. ประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทนการให้บริการล่ามภาษามือ

๑๑. ประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทนการให้บริการล่ามภาษามือ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

๑๒. ประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการแห่งชาติ เรื่อง อัตราวางเงินและรายการค่าใช้จ่ายในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คณพิการ

๑๓. ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง รายชื่อสถานสงเคราะห์ของรัฐ

๑๔. ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง รายชื่อสถานสงเคราะห์ของรัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

๑๕. ประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการแห่งชาติ เรื่อง อัตราค่าตอบแทนแก่ผู้ช่วยคณพิการและรายการค่าตอบแทนอื่นที่จัดให้มีบริการผู้ช่วยคณพิการ

๑๖. ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน

๑๗. ประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์และจำนวนเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

๑๘. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง หลักเกณฑ์การให้เงินอุดหนุนเพื่อพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ จัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนการกุศล โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนเรียนร่วม พ.ศ. ๒๕๕๕

๑๙. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง บุคคลที่ไม่ต้องจ่ายค่าบริการ พ.ศ. ๒๕๕๕

๒๐. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วย
บริการล่ามภาษามือ พ.ศ. ๒๕๕๒

๒๑. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วย
บริการล่ามภาษามือ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

๒๒. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือ
คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

๒๓. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

๒๔. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

๒๕. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยคนพิการของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๓

๒๖. ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัว
ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๒

๒๗. ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ
พ.ศ. ๒๕๕๐

๒๘. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอ และการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

๒๙. ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วย
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์
พ.ศ. ๒๕๕๕

๓๐. ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๕

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว
สามารถจำแนกสิทธิของคนพิการในด้านการให้บริการทางสังคมได้ ดังนี้

(๑) สิทธิได้รับการให้บริการทางสังคมโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

คนพิการย่อมมีสิทธิได้รับการให้บริการทางสังคมทัดเทียมกับบุคคลอื่น คนพิการ
ที่ได้รับความเสียหายหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมมีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
ให้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเพิกถอนการกระทำนั้นได้และไม่ตัดสิทธิที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้มี
การพิจารณาพิพากษาได้ตามที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอ และการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะ
ที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) สิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ได้แก่

(๒.๑) สิทธิที่จะได้รับการบริการล่ามภาษามือ

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยบริการล่ามภาษามือ พ.ศ. ๒๕๕๒ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดว่าคนพิการทางการได้ยิน หรือผู้ดูแลคนพิการทางการได้ยิน มีสิทธิยื่นคำขอเพื่อขอรับบริการล่ามภาษามือในกรณีการใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงานด้านการประกอบอาชีพ การร้องทุกข์ การกล่าวโทษ หรือเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น การเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรม รวมทั้งเป็นผู้บรรยายโดยหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรภาคเอกชนเป็นผู้จัดซึ่งมีคนพิการทางการได้ยินเข้าร่วมด้วย และบริการอื่นใดตามที่ คณะอนุกรรมการประกาศกำหนด ได้แก่ ประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทนการให้บริการล่ามภาษามือ พ.ศ. ๒๕๕๒ และ ประกาศสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทนการให้บริการล่ามภาษามือ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้จ่ายค่าตอบแทนในอัตรา ไม่ต่ำกว่าชั่วโมงละ ๓๐๐ บาทและไม่เกินชั่วโมงละ ๕๐๐ บาท กรณีการใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงานด้านการประกอบอาชีพ หรือการร้องทุกข์ การกล่าวโทษ หรือเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรแสดงตนอื่น ๆ ตามกฎหมาย การจัดทำนิติกรรม สัญญาและขออนุมัติหรืออนุญาตต่าง ๆ การขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย การให้ปากคำต่อ เจ้าพนักงานตามกฎหมาย และการไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทต่าง ๆ การขอรับบริการสาธารณสุขอื่น เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐานของคนพิการและบุคคลในครอบครัว ซึ่งต้องอยู่ในความดูแลของคนพิการ โดยยื่นคำขอต่อหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือ สถานที่อื่นตามที่อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการประกาศกำหนด

(๒) ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัดหรือที่หน่วยบริการในพื้นที่

หน่วยงานหรือองค์กรซึ่งมีหน้าที่ให้บริการอาจดำเนินการยื่นคำขอแทนคนพิการหรือ ผู้ดูแลคนพิการได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือว่าไม่มีงบประมาณหรือมีไม่เพียงพอที่จะจ่ายเป็น ค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายอื่นแก่ล่ามภาษามือ

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติโดยความเห็นชอบของ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาล่ามภาษามือ อาจประกาศกำหนดให้องค์กรเอกชนหรือองค์กร ด้านคนพิการซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน การรับรองและเพิกถอนการรับรององค์กรด้าน คนพิการหรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการ หรือมีผลงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการ ส่งเสริมและพัฒนาล่ามภาษามือกำหนด ให้เป็นหน่วยบริการล่ามภาษามือตามภารกิจและท้องที่ ที่กำหนดได้

ในกรณีล่ามภาษามือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แจ้งเหตุขัดข้องต่อหน่วยงานที่รับคำขอและผู้ยื่นคำขอทราบก่อนถึงวันปฏิบัติหน้าที่เป็นล่ามภาษามือไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและให้หน่วยงานที่รับคำขอดำเนินการจัดล่ามภาษามือให้ผู้ยื่นคำขอใหม่โดยเร็ว และในกรณีจำเป็นเร่งด่วนต้องใช้บริการล่ามภาษามือ ให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีหน้าที่ให้บริการคนพิการดังกล่าวให้การรับรองล่ามภาษามือได้

(๒.๒) สิทธิที่จะได้การช่วยเหลือทางกฎหมาย

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมาย และการจัดหาทนายว่าต่างแก่ต่างคดี พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติแต่งตั้งทำหน้าที่กำหนดรายละเอียดในการช่วยเหลือทางกฎหมายและจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดีแก่คนพิการ อัตราวางเงิน รายการให้การช่วยเหลือ มาตรฐานการให้บริการ การฝึกอบรม และการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดบริการแก่คนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิตามกฎหมายมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

ประเภทคดีที่ให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ คดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง คดีแรงงาน และคดีทรัพย์สินทางปัญญา

รูปแบบการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คนพิการ ได้แก่ การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย การให้ความรู้ทางกฎหมาย การจัดทำนิติกรรมสัญญา การไกล่เกลี่ยหรือการประนีประนอมยอมความ การจัดหาทนายความ การให้ความช่วยเหลืออื่นๆ ในทางคดี

ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือ ได้แก่ การวางเงินค่าธรรมเนียมศาล ค่าจ้างทนายความ เพื่อว่าต่างแก่ต่างในทางคดี การวางเงินเป็นหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราว ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างในทางคดี

(๒.๓) สิทธิที่จะกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพหรือขยายกิจการ

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดการให้กู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพหรือขยายกิจการแก่คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ และกลุ่มคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ มีกรอบวงเงินให้กู้และกำหนดชำระหนี้ ดังนี้

การกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพรายบุคคลไม่เกินรายละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระภายใน ๕ ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย

การกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพรายกลุ่มไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระภายใน ๕ ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย วงเงินเฉลี่ยต่อบุคคลไม่เกินคนละ ๔๐,๐๐๐ บาท

การชำระคืนเป็นไปตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนให้ความเห็นชอบ โดยคำนึงถึงประเภทอาชีพที่ยื่นขอกู้ยืมเงินของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

(๒.๔) สิทธิที่จะได้รับเงินสวัสดิการเบี้ยความพิการ

เนื่องจากคนพิการส่วนใหญ่อยู่ในภาวะยากลำบากและมีปัญหาสุขภาพ ปัญหาความยากลำบากในการเดินทาง ปัญหาความยากลำบากในการดูแลตนเองและการใช้ชีวิตประจำวัน คนพิการจึงมีค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมมากกว่า

บุคคลทั่วไป การที่คนพิการได้รับเงินสวัสดิการเบี้ยความพิการเป็นการลดภาระในการเลี้ยงดูคนพิการ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับเบี้ยความพิการเดือนละ ๕๐๐ บาท โดยต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ (๑) มีสัญชาติไทย (๒) มีบัตรประจำตัวคนพิการ (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๔) ไม่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่ได้รับเงินส่วนใหญ่อุดหนุนจากรัฐ หรือถูกขังในเรือนจำตามหมายจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก คนพิการซึ่งได้รับสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือระเบียบอื่น ไม่เป็นการตัดสิทธิที่คนพิการจะได้รับสิทธิตามระเบียบนี้ ทั้งนี้ สวัสดิการเบี้ยความพิการมิใช่การช่วยเหลือแบบสงเคราะห์แต่เป็นการจัดสวัสดิการให้คนพิการตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดและดำเนินการให้ทั่วถึง

(๒.๕) สิทธิที่จะได้รับการจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ

ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดการจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต เช่น การปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมของคนพิการซึ่งมีความจำเป็นมากต่อการดำรงชีวิตประจำวันหรืออยู่ร่วมกับบุคคลทั่วไปในสังคมได้ ภายในระยะเวลาหนึ่งตามความจำเป็น ซึ่งต้องจัดให้มีการรับจดทะเบียนผู้ช่วยคนพิการหรือประสานการดำเนินงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โดยการพิจารณาให้คนพิการมีผู้ช่วยคนพิการ ให้คำนึงถึงความจำเป็นในการปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง ซึ่งการไม่ได้ปฏิบัติกิจวัตรดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต สุขภาพอนามัย ภาวะจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สภาพความเป็นอยู่ เช่น การประกอบกิจวัตรประจำวัน และการดูแลสุขภาพอนามัย หรือการต่อสัมพันธ์กับบุคคลหรือหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสำคัญ

(๒.๖) สิทธิที่จะได้รับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ

ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้มีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการโดยการเพิ่มเติม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือดัดแปลงส่วนหนึ่งส่วนใดหรือหลายส่วนหรือทั้งหมดของที่อยู่อาศัย โดยอาศัยการออกแบบ การซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยี หรือวิธีการอื่นใด เพื่อขจัดอุปสรรคหรือจัดให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้นได้โดยสะดวกและเหมาะสมกับสภาพความพิการ รวมถึงเพื่อความปลอดภัยและสุขอนามัย ในการให้ความช่วยเหลือให้คำนึงถึงความลำบาก ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันและสิทธิของคนพิการจะต้องเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัยดังกล่าว และกรณีคนพิการมีฐานะยากจนมากให้พิจารณาให้บริการเป็นลำดับแรก

(๒.๗) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือเนื่องจากเป็นคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้มีการช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการที่ไม่มีบิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัวที่รับคนพิการไว้ดูแลหรืออุปการะเลี้ยงดูได้รับสวัสดิการในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ การจัดหาครอบครัวอุปการะ การส่งเข้าอุปการะในสถานสงเคราะห์ การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือเรื่องอื่น ๆ

(๒.๘) สิทธิในการให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารและบริการสื่อสารสาธารณะ

การให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ในด้านข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐเป็นการให้บริการทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารและบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีการให้หรือให้ยืมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารแก่คนพิการที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติ และให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จัดให้คนพิการ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล ผู้ดูแลคนพิการ หรือผู้ช่วยคนพิการ ได้รับการฝึกอบรม เพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร หรือบริการสื่อสารสาธารณะ อย่างทั่วถึงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

(๒.๙) สิทธิในการได้รับยกเว้นภาษี

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ดีขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้ เนื่องจากคนพิการมีต้นทุนการดำเนินชีวิตมากกว่าคนทั่วไป จึงออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๘๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔) ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร กำหนดให้เงินได้ที่ผู้มีเงินได้เป็นคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย และมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในปีภาษีได้รับเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน ๑๙๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินได้ที่พึงประเมินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับปีภาษีนั้นเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่คนพิการอันจะทำให้มีเงินเพื่อใช้ดำรงชีพเพิ่มขึ้น

แสดงตนอื่นใดที่ทางราชการออกให้ (๒) สำเนาบัตรประจำตัวผู้พิการ (๓) สำเนาทะเบียนบ้าน (๔) รูปถ่ายของผู้พิการ (๕) ใบรับรองแพทย์จากสถานพยาบาลของรัฐว่าเป็นผู้พิการ (๖) หลักฐานที่ทางราชการออกให้หรือหลักฐานการขอรับหรือได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท ประกันภัยหรือกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย ที่สามารถยืนยันหรือบ่งบอกได้ว่าความพิการนั้นเกิดจากการประสบภัยจากการใช้รถใช้ถนน และ (๗) ใบเสนอราคาอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ พร้อมคุณลักษณะ รูปแบบ และรายละเอียดที่ชัดเจน และมีการรับประกันสินค้าอย่างน้อย ๑ ปี โดยยื่นคำขอได้ที่สำนักงานกองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน กรมการขนส่งทางบก หรือสำนักงานขนส่งจังหวัด

ค. กำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุมัติให้ได้รับความช่วยเหลือจะได้รับเงินเป็นค่าอุปกรณ์ช่วยเหลือไม่เกินครั้งละหนึ่งแสนบาทต่อคน^{๘๘} และกำหนดให้ภายในระยะเวลา ๕ ปี ห้ามมิให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือนำอุปกรณ์ช่วยเหลือไปจำหน่ายจ่ายแจกให้บุคคลอื่น^{๘๙}

(๖) หลักฐานที่ทางราชการออกให้หรือหลักฐานการขอรับหรือได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทประกันภัยหรือกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย ที่สามารถยืนยันหรือบ่งบอกได้ว่าความพิการนั้นเกิดจากการประสบภัยจากการใช้รถใช้ถนน

(๗) ใบเสนอราคาอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ พร้อมคุณลักษณะ รูปแบบ และรายละเอียดที่ชัดเจน และมีการรับประกันสินค้าอย่างน้อย ๑ ปี

ในกรณีที่หลักฐานตาม (๕) สามารถแสดงได้ว่าความพิการนั้นเกิดจากการประสบภัยจากการใช้รถใช้ถนน ให้ใช้เป็นหลักฐานตาม (๖) ได้

^{๘๘}ข้อ ๙ ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจอนุมัติเงินเป็นค่าอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการในวงเงินครั้งละไม่เกินหนึ่งแสนบาทต่อราย

ในการพิจารณาจัดสรรเงินเป็นค่าอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการ คณะอนุกรรมการอาจมอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลทำหน้าที่กลั่นกรองการขอรับจัดสรร ตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างหรือตรวจติดตามการใช้งานของอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการที่ได้รับอนุมัติ

^{๘๙}ข้อ ๑๘ ภายในกำหนดระยะเวลา ๕ ปี ห้ามผู้ได้รับจัดสรรนำอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการที่ได้รับอนุมัติไปจำหน่าย จ่าย แจก หรือให้บุคคลอื่น ในกรณีที่พบว่าผู้ได้รับจัดสรรนำอุปกรณ์ช่วยเหลือ ผู้พิการไปจำหน่าย จ่าย แจก หรือให้บุคคลอื่น ให้สำนักงานกองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน เรียกอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการดังกล่าวคืน

ในกรณีที่สำนักงานกองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนเรียกอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการคืนตามวรรคหนึ่งแล้วไม่ได้รับอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการคืน ให้รายงานคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณี

(๓) สิทธิได้รับช่วยเหลือจากองค์กรสาธารณประโยชน์

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวกำหนดสาระสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรสวัสดิการสังคมซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยส่งเสริมให้มูลนิธิ สมาคมหรือองค์กรเอกชนยื่นคำขอรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อให้ได้รับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ จึงเห็นสมควรส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเพื่อคนพิการยื่นคำขอรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อให้ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและได้รับการยอมรับในการจัดสวัสดิการสังคมร่วมกับองค์กรเอกชนอื่น ๆ ในจังหวัด ในขณะเดียวกันเห็นสมควรส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรของคนพิการในทุกพื้นที่ยื่นคำขอรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกของตนเอง จัดทำองค์กรดังกล่าวให้ได้รับการรับรอง มีการพัฒนามาตรฐานการให้บริการและมาตรฐานองค์กร มีการส่งเสริมการรวมตัวเป็นเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชนในทุกระดับ และมีการกำกับดูแลโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค องค์กรดังกล่าวสามารถจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมและกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อเป็นทุนสมทบในการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกขององค์กรได้ จะทำให้รูปแบบและวิธีการให้ช่วยเหลือมีความหลากหลาย เกิดความยั่งยืนและสามารถจัดบริการสวัสดิการสังคมครอบคลุมคนพิการในชุมชนได้มากขึ้น รวมทั้งลดภาระการให้บริการโดยตรงของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐลงได้